

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

Selecti Ex Omni Ordine Viri. 10. Cl.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

Ioannes
Avila ma-
gnus virtu-
tis Magi-
ster Socie-
tatis per-
studiosus,
& com-
mendator.

Illam est Dei
donum ac
munus o-
pusque di-
vina sa-
pientia.

Laboribus
exercita, ut
Christi ve-
stigijs infi-
stat.

I. **A** IOANNE AVILA Apostolo Bætico, & Societatis' persua-
dioso commendatore. Hunc S.P. Ignatius edocendum puta-
vit de Salmanticensibus turbis, quidque ipse providendum contra cen-
suisset, ut fama sui Ordinis, quæ necessaria est causas animarum tra-
stantibus, integræ servaretur. Quibus literis vir tantus peraman-
ter, & officiose rescripsit. Dei Donum, & Munus prædicans,
quod sibi ab ipso iam inde Societatis ortu intelligere, ac sen-
tire datum esset, id manifestum diuinæ Sapientiæ Opus esse,
magnamque eius, cum in eos, qui Societati se adijcerent,
tum in ceteros, qui per eam in virtute erant profecturi mise-
ricordiam, atque clementiam. Hec ille 1. Par. Hist. Soc. lib. 9.
num. 59. Et num. 60. probavit consilium B. Patris. Ut ab Sede A-
postolica præsidium aduersus eos, qui diuino Operi se oppo-
nerent, peteretur, quo eorum frænarentur ora, qui sermoni-
bus suis, siue recta ex mente profectis, siue peruersa, in su-
spicionem illud vocarent. Verumtamen nunquam post con-
ditum Orbem, non fuisse virtutem, quæ exerceretur, ac vi-
tium quod exerceret. Nec tam cælesti Domino placere famu-
los suos rebus præclare gerendis, quam aduersis alacriter, &
cum fiducia perferendis. Atque alioqui verus à simulato ser-
uus, quo internoscetur, inquit, nisi præsto sit, quasi lapis Ly-
dius, infectatio? Aquila pullos suos obiectu Solis explorat,
metalla Argentarij corticula, Christus famulos suos receptibi-
les camino humiliationis. Deniq; qua via Caput præcessit, hac
subsequendū est membris. Quæ ideo libenter commemoro,
quia

quia re ipsa in hac Sancta Societate fieri confido. Hæc, & id genus multa ad Ignatium Auila. Et ibidem num.61. tam præclare de hoc Ordine sentiebat, & loquebatur, vt affirmaret, Nihil se tam dolere, quam quod per ætatem, & valetudinem ei se se adiungere cum eius vsu, fructuque non posset. Discipulos tamen suos ad illum, quotquot posset, summa voluntate missurum.

Dolet Auila sibi non esse atque Societati idoneam, mittit tamen ad eam discipulos suos.

AB EODEM: Qui agens Corduba cum alumnis sue disciplina, qui simul nostros in ea Vrbe conspexit, pro qua re egregie laborarat magnitudine gaudij elatus in Canticum Simeonis erupit, Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c. Ita Par. 1. Hist. Soc. lib. 13. num.42. Et cum Natalis noster Iacobum Guzmanum, & Gasparem Loartem sue disciplinae Viros, Societati adscribendos secum in Italiam duceret; aliqua vir magnus Auila monita profecturis dedit, quæ his verbis auspiciatus est. Quoniam ad eam Societatem acceditis, quæ subleuandis animis tota versatur, ante omnia proponite, & persuadete vobis, vestrum id esse vnum fouere, atque alere voluntatem de omnibus benemerendi, & precibus apud Deum de salute omnium esse sollicitos, &c. Ibidem lib.

Eiusdem gratulatio de Collegio Cordubensi. Luc. 2. 29.

Societas in subleuandis animis tota versatur.

14. num. 57.

AB EODEM: Qui (teste Michaelè Turriano) literis ad B. Ignatium) tam ex animo complectebatur, & excipiebat spiritum Societatis, & cuncta eius Instituta, vt diceret; Id se facere naturali quadam quasi proprij amoris illecebra, quod omnia plane congruebant cum ea forma, quam in animo suo ipse descripserat: id esse quod suo in spiritu sentiebat, ac sentit. Verum se Paranympum instar Ioannis fuisse, & gaudio gaudere propter sponsum. Nec aliter sibi contigisse, atque si puer conetur lapidem ingentem attollere, qui dum præ virium infirmitate rem nunquam perficit, vir superueniens robustus, pro virium magnitudine nullo negotio tollit, suoque loco aptè constituit. Quo simili vir modestissimus se ipsum paruulum cum viro valido ac Gigants conferebat Ignatio. Ita Ibid. num.60. Quis tandem, tale conceperat de Societate iudicium, quod non possit con-

In eam 100 annis Auile amor, & estimatio. Luc. 1. 17.

tineri.

Quanta sit
felicitas
illius Col-
legium ha-
bere.

tineri, quin exclamaret, Felicem plane Montellam, cui Collegium habere Societatis contigisset: publicos seruos esse homines Societatis: atque adeo apud se ita quemque statuere debere, totidem se raræ fidei solertiæque mancipia videre sua, quot ex ea viros videret. *Hæc ille Par. 2. Hist. Soc. lib. 5. num. 59.*

2. A RVARDO TAPPERO Louaniensis Academiae Cancellario dignissimo, qui dum P. Adriani ab Adriano solemnem professionem excepit, egregium Societati testimonium edidit: thesique posita ex Euangelio S. Ioannis, Mandatum nouum do vobis, vt diligentis inuicem, sicut & ego dilexi vos, ad frequentissimam multitudinem sic exorsus est. In lege veteri carnalibus, rudibusque Iudæis mandatum fuit, diliges proximum tuum, sicut teipsum: hoc vero nouo Christi mandato quemadmodum S. Cyrillus exponit, iubentur discipuli diligere proximum supra se ipsos, nempe sicut Christus dilexit nos. Idque est quod hæc sancta, & noua IESV Societas studet, hoc eius filijs propositum est, ex hoc nouo Christi mandato nihil Charitate fraterna prius habere, sui nullam rationem ducere, se ipsos exinanire, totos se ad Dei honorem & salutem proximorum effundere, quemuis laborem, quoduis discrimen subire, denique vitam ipsam pro Christo, & animarum salute contemnere. Nouus inauditique charitatis modus, quem Christus Dominus transiturus ex hoc mundo ad Patrem, commendauit suis. Hoc itaque nouum mandatum pro fundamento & radice Sancta hæc Societas habet. Qui enim ei se mancipant, non vni cuiquam, vt aliæ Religiosæ Familiæ, charitatis officio se dedicant, sed plane omnibus, ad quascumque terrarum oras mittantur. Quod quidem adeo præstans, & sanctum est, vt omnem superare intelligentiam videatur: mirumque non sit, si hæc Sancta Societas cognoscatur à paucis. Quæ meritò plane sanctissimo IESV Nomine appellatur, non vt quidam peruersè dicunt, quasi alij sint de Societate Diaboli: sed quia Dominum IESVM, eiusque Apostolos præ-

Ioan. 13.
34.

Matth. 22
39.

Sancta &
noua IESV
Societas.

Ioan. 13. 1
In dilectio-
nis manda-
to radicata.

A IESV
nominatur,
quia Iesum
& Aposto-
los secta-
tur.

præstantissimo modo sectatur. *Hæc cum dixisset, explicassetque, quam esset ritè auctoritate Apostolica comprobata, contestans à se Diplomata, & Instituta eius, & spiritualia Exercitia accurate perspecta; etiam quæ pertinent ad communem eius in victu, cultuque rationem, vitæ excellentissimæ docuit inferuire. Deinde singularem præstantiam in Paupertate, quod Professus non modo nihil in commune possidere, sed ne pro Sacrificijs quidem, & alijs ministerijs, quicquam fas esset accipere; tum in Obedientia demonstravit, quod se ad quamcumque professionem, siue ad Turcas, siue ad Indos deuoueret. Denique etiam sapientissime, & summa charitate factum, ut teneræ ætatis institutio in rudimentis Christianæ rei corrigende fundamentum: eoque pacto non in alijs modo regionibus, sed etiam in Indijs, & in Æthiopia plurimum iam esset profectum. Quibus ex omnibus rebus colligens, nihil mirum videri, si talia profitenti Ordini pro Satanæ odio, & inuidia multiexterent aduersarij, quanquam se, aiebat, credere plerosque ex incitiam aduersarij, moxque veritate cognita studia mutatu-
ros, magno cum auditorum motu orationem conclusit. Sic Par. 1. Hist. Soc. lib. 11. num. 43.*

Commen-
datur eius
Institutijs

Paupertas;
obedientia,
& cura in
puerorum
educatione.

Aduersata
ex Satanæ
odio, &
inuidia.

AB EODEM: *Qui, ut erat alta mente vir, & prouidus futu-
rorum, aduentantes nostros Louanij toto complexus pectore, cum graui
gemitu exclamauit. Venistis serius, ô Patres, serius venistis. Ita
apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 6. cap. 3. fol. 768. Et postea cap. 5. fol. 886.
nobilius adhuc testimonium dedit, cum dicere solebat Cancellarius
meritissimus, Cerni oculis, atque ipsis quoque tangi manibus,
Societatem iugulandis Hæreticis, non ferro, sed eruditione,
pietateque Christiana diuinitus excitatam.*

Iugulandis
hæreticis
diuinitus
excitata.

3. A MARTINO NAVARRO, *Viro doctrina, & pietate cla-
rissimo; qui cum ad Salmanticam iter haberet, Patresque nostros sa-
lutatum venisset, cum diceret, debere se obedientiam, quam toti
Societati detulisset, ei quoque deferre Collegio, pie omnes, de-
que genu complexus sollicitè monuit, ut Salmanticensis, Parisini-
que Collegiorum fundamenta quam optime constituerent,
ut quæ Vrbes veluti fontes quidam literarum essent, quo ex-*

Classis cõ-
tra Sata-
nam, qua
nulla maior
instructa.

ternorum plerique confluerent: cumque Ignatius contra Satanam eam instruxisset, ornassetque Classem, qua nulla maior unquam esset instructa (*sic enim ille loquebatur*) magnas Societatis Collegijs, domibusque tempestates non defuturas. *Ita Par. 1. Hist. Soc. lib. 14. num. 74.*

De eius Cō-
fessarijs
singularis
opinio.

AB EODEM, *Qui agens de Confessario, cui morem gerere scrupulis vexatos par sit, Respondeo (inquit) quod si Confessarius est vir eruditus egregiè, & pius insigniter, quales solent esse Magistri, & Doctores, & Confessarij Illustrissimæ Societatis IESV, procul dubio, & sine aliquo serupulo, potest, imò & debet credere: adeo quidem, vt mea sententia, non credendo, & non se eius auctoritate tranquillando, peccaret. Hæc ille Tomo suo Consil. lib. 5. consil. 17. num. 1. Et rursus in suo Manuali Confessorum Cap. 24. num. 10. Societatem IESV appellat, Illustrissimum, vtilissimumque nostro sæculo Ordinem. Et tandem*

Illustrissi-
mus, &
vtilissimus
Ordo.

Eius Scho-
la magnum
presidium
ad retinen-
dam auitã
religionem.

Tom. 3. Miscellaneo 69. de Oratione expendit, Quanto præsidio fuerint ad retinendam auitam Religionem Sociorum Scholæ, sicut econtra (ait) paulo ante Orbi Gallicano indicibile damnum inuexerunt qui in quibusdam Galliæ, Aquitanix Gymnasijs impietatem Lutheranam, & rudimenta Grammaticæ coniunctim docuerunt. Hæc ille.

Societas à
Deo coacta,
fulcita, &
Illustrata:

Ad iuua-
men Chri-
stians
Recip. &
errorum
caliginem
depellendã.

Ad anima-
rum mede-
lam, & ef-
franis in-
uentatis
educationẽ.

4. AB ANDREA VICTORELLO *Super suas Annotationes ad summam Francisci Toleti Card. in Prefatione ad lectorem: Sanctissimæ (inquit) & doctissimæ Societatis IESV filius (loquitur de Toletio Cardinali) quam Deus Optimus Maximus cœgit, fouet, fulcit, auget, illustrat, vt Christianæ Reipublicæ negotia, ad nutum sanctissimi Romani Pontificis adiunget, vt tetrã errorum caliginem depellat, animorum morbis medeatur, adolescentibus opem ferat, quo in ipso æstuantis ætatis meditullio prauas voluptatum titillationes spernant, effrænnes lasciuientis animi impetus frænent, vitijs nuncium remittant, virtutum perfugium quærant, scientiarum amore capiantur, in diuinæque pietatis quasi gremio cælestium bonorum auidissimi consenscant. Hæc ille.*

5. A DIDACO PAIVA DE ANDRADE Doctore sapientissimo, qui à serenissimis Portugalliae Regibus ad Tridentinam remissus Synodum semper interfuit, & pro Societate aduersus Kemnitium valenter scripsit: Is postquam in Praefatione ante lib. 1. Orthodoxarum explicationum Nostros vocat Homines Catholicæ, piæ, veræ, & excellentissimæ doctrinæ, Institutum vero sanctissimum, & seuerioris, & ad veterem Ecclesiæ normam confirmatæ disciplinæ, & qui laboribus immensis ab vniuersa fere Germania pestem redimunt, florentissimamque Prouinciam ad antiquam Religionis puritatem restituunt: Tum ipso libro

Eius Institutum, & filij laudantur.

Ex doctrina excellentia, & laboribus immensis in hæresi perniciem.

1. Kemnitium alloquitur inquit. Diligenter amabo te, perscrutare omnes illorum actiones, & curiosè inuestiga, an quidquam in vniuersis eorum Consilijs reperire possis, quod inflammatum in Christi plebem amorem non spiret. Hic est, qui tuum in eos funestum odium concitauit. Hæc apud Paul. Leonard. Apolog. pro scientia Media Par. 2. num. 85.

Spirant inflammatum in Christi plebem amorem.

AB EODEM, Societatem suorum Martyrum sanguine purpuratam contemplante: Infinitum (inquit) quidem esset numerando percensere, quot illius viri in hoc docendi Euangelij, atque Indicos homines ab impietate auocandi munere, verberibus cæsi fuerint, quot vinculis obstrikti, quot in carceres miserè contrusi, quot inedia fere consumpti, quot denique ob Christi nomen varijs cruciatuum generibus interierint. Hæc ille lib. 1. Orthodox. explicat. apud P. Nigron. sup. Regul. Soc. tit. Par. 3. n. 14.

Quanta patientur in Indijs, vt homines ab impietate auocent.

6. A PETRO VICTORE In Appendice ad Chronolog. Genebrardi anno Mundi 5673. & Christi Domini 1583. vbi ille sic ait: Deus semper in Ecclesia sua suscitauit viros heroica virtute præditos, ac præsertim remedium malis nostris peropportunum, veluti data opera miraculis gloriosum, & doctrina eximium Sacrum Patrum Iesuitarum Ordinem esse voluit, à quo solo fere tota Ecclesia videtur restituta, sine aliorum Ordinum iniuria, sed in laudem omnipotentis Deo, & misericor-

Societas Ordo est miraculis gloriosus, & doctrina eximius.

A quo solo tota Ecclesia videtur restituta.

di, qui fœdus suum cum sua vnica Catholica Ecclesia nunquam poterit obliuisci.

*Omnia
Ignatij, &
suorū stu-
dia ad con-
seruandam,
& multi-
plicandam
fidem spe-
ctant.*

7. A IOANNE MOLANO *Notis ad Martyrologium Vsuar-
di ad diem Vltimum Iulij de B. P. N. Ignatio inquit.* Omnia
enim eius Consilia, & studia spectabant ad conseruandam,
reuocandam, & multiplicandam perse, & suos fidei Catho-
licæ sinceritatem. *Hæc ille in citata Apologia pro scientia Media
Par. 2. num. 85.*

*Societas
militans
sub Nomine
IESV ad
occurren-
dum Calui-
nistis.*

8. A RENATO BENEDICTO *Doctore Sorbonico in expe-
ditione Epistolæ Missæ de Circumcisione Domini :* Diuina (*inquit*)
prouidentia videtur Instituta Societas militans sub Nomine
IESV ad occurrendum Calvinistis, qui vt tollant à Christo Di-
uinitatem, non IESVM Christum appellant; vt mos antiquis-
simus est, vel IESVM, sed tantum Christum. *Ex cuius verbis
habemus, & Sodalitatem nostram militantem esse, & Calvinistarum
in appellando Salvatore, deprauatæ consuetudini facere medicinam.
Ita apud Nigron. in Reg. Soc. Tit. Par. 3. n. 48.*

*Excitata à
Deo tan-
quam Mu-
rus contra
hæreses in
veteri Orbe.*

9. A FRAN. LVCA BRVGENSE *Decano Audomarensi Tomo
4. in Euangelia, Epistola nuncupatoria ad R. P. Mutium Vitelleschum
Societatis IESV Generalem.* Societatem (*inquit*) à Deo excita-
tam, vt in vetere quidem Orbeam tanquam Murum oppo-
neret nascentibus Hæresibus : in nouo autem Orbe eâ vtere-
tur ad prædicandum Euangelium suum. *Hæc ille in Apologia
citata pro scientia Media Par. 2. & n. 85. citatis.*

*Et in nouo
ad prædi-
candum E-
uangelium.*

*Ignatius
antidotum
contra Lu-
theri vena-
num.*

10. A FRANCISCO MONTANO *In Apologia contra Anto-
nium Arnaldum cap. 64. Nostro (inquit) tempore vt viri sapien-
tes obseruarunt, & maxime Dominus Genebrardus Archie-
piscopus Aquensis, cum Dominus permisisset spargi vena-
num, mox etiam antidotum dedit; Martinus Lutherus ab
Ecclesia discessit, vt Ecclesiam impugnaret, Ignatius de Lo-
yola ex mundo recessit, vt mundum debellaret: vterque ab
Ecclesia initio renatus, & genitus in iisdem visceribus, & qui-
dem eodem tempore, vt gemini Esau & Iacob, Lutherus vt
Esau factus grandior à Dæmone instructus, & impulsus est,*

*Vtriusque
mira anti-
thesis.*

vt

vt Ecclesiæ turbo fieret, animabusque perdendis, & ad sempiternum exitium detrahendis administer: Ignatius tanquam Jacob, & indefessus miles eligitur à Deo, vt pro Ecclesia pugnet, animarumque saluti procurandæ diligenter aduigilet, Lutherus in campum educit phantasmata, & deliramenta

Arrij, Manichæi, Donati, & omnium veterum Diaboli satellitium: Ignatius copias suas collegit, & præeuntibus sanctis Ecclesiæ Doctoribus ordine disponit, & ad Lutherum fugandum, & ad omnes Lutheranas cohortes profligandas educit. *Et in principio sui Apologetici idem doctissimus scriptor addit: Odio prosequuntur (loquitur de Sectarijs) omnes veri nominis Catholicos, magisque adhuc Religiosos, sed præ ceteris omnibus Iesuitas: hinc omnes suas disputationes, omnes chartas, omnia sua mendacia, omnia veneni genera, omnia fulgura, & tonitrua in Iesuitas effundunt; potiori temporis parte inducias faciunt cum ceteris familijs Ecclesiæ Dei, cum ista nunquam: doctrinam Ecclesiæ Catholicæ non amplius vocant suo nomine doctrinam Catholicam, sed doctrinam Iesuiticam. Iesuitæ sunt scopus, & meta ad quem Hæretici omnem furoris impetum destinant, in quibus solis ipsam quoque Ecclesiam toto mundo diffusam expugnare, vel certe oppugnare velle videantur. * Adde ab Eodem Montono Vocari Societatem Seminarium Vniuersale omnium virtutum. Ita apud Euseb. vit. S. Ignat. cap. 1.*

11. A NICOLAO SANDERO Lib. 1. de Schism. Anglic. fol. 202. Sed ô (exclamat ille) rursus ineffabilem ipsius in nos, Ecclesiamque vniuersam bonitatem, & misericordiam, qui his ipsis temporibus, quibus à blasphemia Lutheri lingua alibi, & in Anglia per inauditam iniquissimi Tyranni sæuitiam extincta plane videbatur omnis Religionis, ac perfectioris vitæ professio, & erga Christi Vicarium ita omnis sublata obseruantia, vt ipsius Papæ ac Pontificis venerandum fidelibus nomen fieret execrabile, excitauit spiritum Viri Dei Ignatij Loyolæ, Sociorumque quorundam suorum, qui castissimam

Iesuita præ ceteris odio prosequuntur ab Hæreticis.

Qui cum illis nunquam inducias faciunt.

Sed in illis Ecclesiam sibi videntur expugnare.

Societas omnium virtutum vniuersale Seminarium.

Ipsa, & Ignatius contra Lutherum excitantur.

purgatissimamque Religionis viam ingressi, ad cetera perfectionis studia & vota, illud quartum singulari quadam ratione ex Dei instinctu votum contra Lutheri & Henrici impietatem sponte addiderunt, & in omnibus officijs pietatis ac Religionis peculiariter Romano Pontifici se suamque operam pollicerentur, &c. *Hæc ille Par. 2. num. 86. Apol. cit. pro scientia Media.*

Ille à Deo missus in subsidium Ecclesiæ.

12. A FLORIMVND0 REMVND0, *In Burdigalensi Christianissimi Galliarum Regis Curia Cancellario meritissimo Tom. 2. de Hæresum Origine, & progressu lib. 5. cap. 2. num. 2.* Eodem tempore (*inquit*) quo Lutherus abiectocucullo non se tantum, sed alios quoque contra Ecclesiam armavit, Deus militantem hominem excitavit, qui deposito sago, Religionis habitum assumeret: hic ille est quem sub Nominis IESV vexillo Deus obsessæ suæ Ciuitati in subsidium misit, vt eam non solum ab insidijs, & stratagematis hostium, contraque eorundem insultus defenderet, verum etiam in hostes vltro irrueret, machinas eorum corrumperet, propugnacula deijceret, cuniculos euerteret, hostibusque depulsis profugos contra muros Ecclesiæ ab eis desertos reduceret, & ex persecutoribus defensores, ex hostibus ciues redderet: hæc feliciter præstitit Ignatius Loyola tam nobilis, & validi Exercitus Dux, qui per totum terrarum Orbem in manipulos dispersus, sub IESV Nominis vexillo hæresi continuum bellum facit, &c. *Hæc ille Ibidem num. 86. cit. fine. Et postea multa alia præclarè in doctrina argumentum loco eodem, libro, capite, & numero citatis addit in hunc modum. Quorum (id est Jesuitarum) de doctrina tanta est existimatio, vt scientiæ omnes perditæ, eorum opera restitui posse videantur, ex quo terretima eorum apparet inuidia, quos Societati huic ignorantiam exprobrare non pudet; sed hoc conuicium non minus in ipsis locum habet, quam in Hercule & formidinis crimen, &c. Hæc apud Apolog. cit. pro scientia Media Par. 3. num. 55.*

Societatum doctrina, & scientijs excellant.

AB EODEM, de *Hæres. Ortu* lib. 4. cap. 3. asserente, Contra Hæreticorum pestem, non aliunde maius, quàm à Societate Præsidium allatum: eius potissimum operâ errorum causam, hoc est ignorantiam sublatam, redditumque Catholicis ritibus splendorem. *Hæc apud Imag. 1. sec. Soc. lib. 2. cap. 4. pag. 214. Et postea conuersâ ad illos, quos ita extulit IESV socios, Oratione sua, sic exclamat scriptor idem grauissimus. At vos, (inquit) ô inuicti, & infatigabiles Æacidæ, cælitus vos missos credimus, vt tam longo, & funesto bello finem imponatis. Vobis vt à Mercurio olim Vlyssi, diuina illa herba moly à Deo data est, vt tantam miserorum hominum à venefica illa Circe hæresi incantatorum, & in bestias transmutatorum, multitudinem pristinæ formæ restituatis: aliosque quos mali illius vis nondum attigit, præseruetis. A vobis, Duces fortissimi, vltimus ille ictus lernæo monstrò infligendus expectatur: in fati namque est, vt sicut Troia sub Pyrrho, sic sub Vobis hæresis pereat, atque excindatur. Quamuis autem merita Vestra, & labores, non vt par est, ab omnibus excipiantur, & compensentur, non tamen cessate Victoriâ Vestram persequi, donec hostis plane prostratus & deuictus in triumphum ducatur. Hæc ille apud cit. Imag. lib. 5. cap. 9. pag. 647.*

AB EODEM, In præcellenti opere de *Hæresi nascente, & cadente* lib. 6. Ubi postquam ille zelum huius Ordinis in rem Catholicam fusè descripsit, & varias regiones ab eo peragratas, enumerauit, subdit: Nec solum in hæc Prouincias ad mortalium animas à Paganismo, & Hæresi reuocandas, easque restituendas Catholicæ Christi Ecclesiæ admittuntur: sed etiam ob vitæ innocentiam, virtutes præclaras, excellentia exercitia, diligentiam & dexteritatem, iuuentutem tam in pietate, quam in doctrina instituendi, & educandi, ob insignem etiam eruditionem, prudentiam singularem, & alia rara Charismata illis à Deo concessa asciscuntur, non sine magno Ecclesiæ Catholicæ emolumento, tum à summo Pontifice, tum ab alijs magnis Principibus Christianis, Concionatores, & Confessa-

Societas Præsidium contra hæreticorum pestem.

Eius filij inuicti, & infatigabiles Æacidæ à celo missi.

Duces fortissimi sub quibus, vt sub Pyrrho Troia, hæresis perituræ.

Eorum zelus in animabus reuocandis à Paganismo & hæresi.

Et virtutes præclaræ, cum singulari eruditione.

Non sine magno Ecclesiæ emolumento.

rij,

rij, Consiliarij in rebus diuinis, in Academijs Professores, re-
stitutores morum collapsorum, ac reductores & Magistri
exquisitissimi religionis, pietatis, & veri cultus Dei. *Hæc Re-*

*Societas
manus
auxiliaris
contra no-
uum Sena-
cherib ca-
litas sub-
missa.*

*gius apud Aquitanos Consiliarius apud P. Reinad. in sua Trinitate
Patriarcharum fol. mihi 600. Et tandem tot ac tam præclaris elogijs
in nostram commendationem non satiatus dictus Florimundus, pro
tanta illa opinione, quam de Societate conceperat, non dubitavit Co-*

*Vt mundo
felicitatē,
Ecclesiæ
salutem, si-
bi gloriam
paret.*

*lophonem illi siue Coronidem, & quidem auream his verbis imponere:
Quis, inquit, non dicet Societatem IESV Auxiliarem esse
Manum è cælo contra nouum Senacherib submissam, quam
etiam firmiter sperandum est, non prius defecturam, quam
omnes hæreses sint extinctæ. Diuinitus ad hoc missa est So-
cietas, vt mundo felicitatem, Ecclesiæ salutem, sibi gloriam
pareret, & adferret. Hactenus ille, vt refertur à Fr. Ioan. Ponce
Ord. Minorum, viro grauissimo in approbat. sua ad Tom. P. Andr.
Perez de Triumphis fidei.*

*Orientem
conuertit,
Lutheranã
hæresim
prope ex-
tirpauit,
totius
Ecclesiæ
plausu.*

13. A SEVERINO BIMIO Theologo Colonienſi Tom. 4.
*Conciliorum Generalium in vita Pauli III. Societatem, inquit,
Nominis IESV, quæ auctore Ignatio Loyola nobili Hispano
Instituta est, quæque Orientales populos conuertit, hæresim
Lutheranam & prope extirpauit; magno totius Ecclesiæ Catholice
applausu, & emolumento comprobauit, & confir-
mauit. Hæc ille apud Paul. Leonard. in Apolog pro scient. Medis
Par. 2. n. 87.*

*Inde in
illam insa-
nabile hæ-
reticorum
odium.*

14. A PETRO STEVARTIO Academia Ingolstadiensis Pro-
*cancellario, & Rectore in Apologia pro Societate IESV publicata ann.
1593. fol. 21. Hæc vnica, inquit, & præcipua causa est odij Ve-
ltri (alloquitur sectarios) in Patres Societatis IESV; omnesque
eorum Patronos, & amicos; videtis enim salua Catholica do-
ctrina, ita defensa, quemadmodum à Societatis IESV homi-
nibus publice docetur, promulgatur, propugnatur; omnes
hæreses labi, & corruiere, præterea Concilia, ac leuitatem
Veltram, vosque vt homines nihili, & vilissimos despici, ac
contemni. Sic ille apud citatam Apologiam n. 88.*

15. AB

15. AB STANISLAO RESCIO *Protonotario Apostolico in Apologia contra Poloni cuiusdam maledicentiam pag. 34.* Sed interrim, ait ille, ipsi eorum Magistri (scilicet novatorum) & ministri editis in vulgus libellis, & pictis propositis tabellis in oculis omnium gentium confitentur nutantē in Septentrione Romanam Ecclesiam Iesuitarum studio, labore, diligentia, ope omnium rerum sustineri. *Et pag. 49. addit: Tales se plane isti novi Præceptores Iesuitæ exhibent, quales esse volebat doctissimus Lyrinensis cum ait, ô Sacerdos, ô tractator, &c. Ibid. num. 88. Scriptor idem doctissimus in Vita Stanislai Hosij Cardinalis loquens de S. P. N. Ignatio, ait: Qui primus Pauli, & Iohannis Apostoli præcepta secutus, fideles Dei in Societatem filij eius Domini nostri Iesu Christi conuocauit; totque tam pios, tam doctos, tam vtilis, tam necessario tempore filios, & defensores Ecclesiæ Dei peperit. Ita apud P. Nigron. in comment. Reg. Soc. Tit. par. 1. num. 15.*

Eius filiorū studio, labore, ac diligentia Rom. Ecclesia in Septentrione nutans sustinetur.

Ij Ecclesiæ defensores, docti, vtilis, ac necessarij. 1. Cor. 1. 9

16. AB ANTONIO FABRO *Celebri Iurifconsulto Tom. 2. decisionum forentium lib. 9. tit. 15. definitione 2.* Quibus (loquitur de Iesuitis, nihil ætas nostra tulit eruditius, aut religiosius, nihil toti Christianæ Reipublicæ vtilius. *Hæc ille apud toties citatam pro scient. Med. Apol. par. 3. num. 54.*

Quibus nihil eruditius, religiosius, Christianæ uel Reip. vtilius.

17. A PROSPERO FARINACIO *Tract. de Hæresi Epistola Dedicatoria ad Cardinales Generales Inquisitores. J. R. E.* Et quidem (inquit) è Societate IESV splendida illa literarum Officina scientissimorum (et nominatis quibusdam Scriptoribus, quos euoluerat subdit egregius Doctor;) Vt si quid est, quod in hoc labore meo laudem, commendationemque nominis mereatur aliquam, id ex eorum fontibus, disertè vt par est, atque simpliciter hausisse me fatear, &c. *Hæc ille Ibid. numer. 54.*

Societas splendida literarum Officina.

18. A FIDELIO ANNOSO *Verimontano in Synopsi Apostolice Marcii Antonij de Dominis: Grad. 4. fol. 34.* Nulla (inquit) alia re magis commendatur Ordo IESVITARVM quàm quod vix inter illos conspicias quemquam à pietate, aut

A pietate, & Religione deficientes non patitur.

Religione deficere, quin prius ab ipso Ordine secernatur.
Hæc ille.

*Miro cum
fructu in
iuuentutis
educatio-
nem in-
sumbit.*

19. A LAVRENTIO BEYERLINCK *Canonico Antuerpiensi, scriptis, & eruditione celeberrimo: in Theatro vite humanae tom. 2. lit. C. Nostro (inquit) sæculo, inter omnes Religionem aliquam professos, sedulo, & miro cum fructu Catechisationi iuuentutis incumbunt Religiosi, siue Clerici Societatis IESV, vel hoc Nomine celebrandi quod hanc rem Ecclesiæ Dei vtilissimam magno zelo curent, & exacta methodo Iuuentutis regimini accommodatam exequantur: sic vt proprium eorumdem munus videatur, & in quod omnes incumbunt, teneros puerorum animos Christianæ disciplinæ formulis, veluti cum ipso lacte imbuere. Quo fit, vt ijs locis, quibus Societas hæc admissa est, videre liceat, Iuuenes moribus, & pietate instructos, & de ijs etiam rebus, quas alibi adultiores ignorant, differentes. Neque dumtaxat honestioribus hunc laborem impendunt, sed & pauperibus, qui arte & manu victum quærunt, aut impensis eleemosynarum, vel è publico aluntur, assiduâ instructione diebus, quibus ab opere feriantur, adsunt: nec ab agrestium pia directione, vbi ea per Parochos negligitur, se subtrahunt, quin exemplo Apostoli omnibus omnia facti, omnium moribus, & disciplinæ se accommodant, sic vt in sola Antuerpia habeas subinde triginta numero, & plures pro varietate locorum, qui in hac pietate desudant. Hæc ille apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 3. cap. 6. fol. 355.*

*Omnium
moribus &
disciplina
se accom-
modat.*

*Eius insti-
tutio celo,
ac cœlitibus
dignum
stratage-
ma.*

20. A VINCENTIO BLASCO DE LA NVZA *In Historia Ecclesiastica, & seculari Aragoniæ Tom. 1. qui testimonium pro Societate latinè redditum hoc scribit: Quod (inquit) Illustrem fecit hunc annum, facietque in ventura retro sæcula, fuit quod Sancta Sedes Apostolica confirmarit Religionem Societatis IESV. Cælo dignum ipsisque Cœlitibus stratagemata, dare hisce temporibus Sacrum illud Institutum, vnde tanti, tamque sancti & docti homines prodierunt. Hæc ille in Imag. cit. lib. 5. cap. 10. pag. 670.*

21. AB ANDREA SAVSSAIO *In Martyrologio suo Gallicano, in Societatem, & Socios fusiori calamo encomia effundente. Ipso (inquit) die Sancti Ignatij Loyolæ Presbyteri & Confessoris gloriosissimi, qui singulari diuinæ bonitatis arcano Orbi datus ac in lucem editus, imminente tempore, quo aperto abyssi puteo, æternus pietatis hostis, tetra hæreseon caligine Solem Fidei Catholicæ clarissimum obscurare, & per ferales Emissarios Christi Ecclesiam funditus subruere satagebat, excitus zelo Dei nouæ Militiæ Dux, nouam in aduersam aciem, Societatem scilicet IESV, felici prorsus auspicio instruxit; vel hoc ipso nomine, vniuersis inferorum copijs formidandam. Quam Regulæ sanctissimis præceptis Institutam, Sedis Apostolicæ auctoritate munitam, diuina prorsus sapientia regens, toto Orbe diffudit, aduersus impietatis cohortes, & fera peccati monstra perpetuo certamine bellaturam. Cuius Fortissimæ Phalangis victoriæ, deuicta ferè iam vbique hæresi, Fide mirificè etiam apud Ethnicos propagata, sepulta ignorantia, vindicata pietate, quocumque Sol lucet, latè patent: hisque trophæis ouans Catholica Ecclesia, impenasè Ignatio quotidie triumphanti, iamque cum Christo regnanti, gratulatur. Qui Sanctorum præclarè gestis animatus, tam mirandas res Christo auspice Lutetiæ Parisiorum aggressus, ipsi Christo IESV (cuius Nomen altè præcordijs infixum gerebat) immensam gloriam, Ecclesiæ perpetuum munimen, & commodum, sibi vero sempiternum decus peperit. Hæc ille in Imag. cit. Ibidem.*

Laudatur in Ignatio Parente.

Noua militia in aduersam hæreticorum aciem.

Ipsis inferorum copijs formidanda.

Phalanx fortissima hæresim deuincens, & fidem vbique propagans.

Cuius trophæis ouans Ecclesia Ignatio gratulatur.

Qui eidem perpetuum munimen, sibi decus peperit sempiternum.

22. AB ERYCIO PVTEANO *Musarum delicio, viroque amplissimo in Oratione de Purificatione Virginis Matris. Quod maius (inquit) Religioni Christianæ bonum patrum æuo accedere potuit, quam vt, turbato opinionum dissidijs Orbe, viri prodirent optimi, doctissimi, sanctissimi, quorum opera & industria aurea virtutis renascerentur sæcula, & nouo feruore Christianæ legis arcana inualescerent, nouo diuinitatis*

Iesuitarum operâ aurea virtutis sæcula renascuntur.

Societas
victrix hæ-
resū, Pha-
rus virtutū
perfectio
sæculi, glo-
ria disci-
plinarum.

Clarum, &
Illustre So-
dalitium.

Teneram
ætatem
pietate, &
eloquentia
imbuens.

Ordo homi-
num Chri-
stianam
Remp. ful-
cientium.

Scriptis,
concioni-
bus, &c.

Is fortissi-
mi Christi
milites re-
diuinam
hæresim op-
pugnantes.

Et sapien-
tia lumina.
Ignatius
Dux, &
Atlas
Ecclesiæ.

pondere firmarentur, mortalium partim frigore partim sce-
lere expugnato? Societas illa IESV est; quam cum nomino,
fatis laudo. Illa Victrix hæresum, Pharus virtutum, Perfe-
ctio sæculi, Gloria disciplinarum. *Hæc ille vbi nuper. pag.*
671.

23. A PONTO HEVTERO *Scriptore Casareo lib. 13. vitæ*
Car. V. qui sequens testimonium de doctrina sociorum reliquit: Per
se (*inquit*) clarum & illustre IESVITARVM Sodalitium, qui sine
morositate reformatam ad pietatis cultum vitam, insuper pu-
rioris literaturæ elegantiam prudenter sectantur, teneram-
que in hac & pietate ætatem diligenter imbuunt, & ad elo-
quentiam & ingenij acumen elimandum exercent. *Hæc ille*
Ibid. lib. 5. cap. 6. pag. 645.

24. A RENATO CHOPPINO *De Sacra politia lib. 11. n. 18.*
Miscellâ etiam hac tempestate, excitatus est à superis novus
Religiosorum hominum Ordo, qui vt à IESV Societate no-
men obtinent, sic assidua Sacræ Paginæ lectione, concioni-
bus, scriptorumque editione nutantem fulciunt Christianam
Rempublicam, rara ingenij, doctrinæque munera ad orna-
tum Templi Dei, idest Ecclesiæ, conferentes. Potiuntur
certè hi parva ex optimis studijs insigni gloria, quæ nixa veræ
virtutis radicibus nunquam deflorescet. Nec vero melatet
Sacri huius Ordinis nouitatem inuidiosam fuisse nonnullis:
sed, fractis inuidiæ repagulis, IESVITARVM Ordo radices
egit velut de cælo missas: quo fortissimi Christi milites redi-
uiuam veterum hæresim oppugnarent æquè strenuè, vt im-
pijs Albigentium erroribus obiecti sunt à Numine quon-
dam Dominicanæ normæ Sacerdotes. *Hæc ille Ibid. lib. 5. cap.*
11. fol. 678.

25. A FRANCISCO ENRIQUEZ: Habet (*inquit non mi-
nus breuiter, quàm neruose*) sapientiæ lumina Ignatius cum sua
Familia, & eum iustissimo titulo Vrbanus VIII. appellat Du-
cem, & Atlantem Ecclesiæ, qui doctrinæ suæ humeris mun-
dum fulciat, atque sustentet. *Hæc ille vbi supra.*

26. AB ADRIANO BROUWERSHAVIO *Theologiae Doctore*, *Rectoreque magnifico qui graui Oratione in Magistros, ac Parentes inuehebatur, qui discipulos, filosofve retraherent ab ingressu Societatis, quam Religionem Apostolicam, & difficillimis Ecclesiae temporibus à Deo excitatam, predicabat, quaeque haberet viros eximia virtute ac doctrinâ præditos, in Concilio Tridentino inter Pontificios Theologos, cum insigni dignitate obtinentes locum. Hæc ille. Ibid. lib. 6. cap. 1. fol. 736. Et postea Ibidem. cap. 5. fol. 886. testatur, Institutum nostrum profus esse Apostolicum, ad collapsam veterem disciplinam in integrum restituendam. Addebatque. Patrem Adrianum ac socios esse raræ virtutis, doctrinæque viros: adeoque spiritui sancto resistere, vel certè nostrum vitæ genus ignorare, qui qui nobis aduerfarentur. Hæc ille.*

*Societas
Apostolica
Religio.*

*Habet viros
eximia vir-
tute, ac
doctrina
præditos.*

*Eius Insti-
tutum Apo-
stolicum ad
collapsam
discipli-
nam resti-
tuendam.*

27. A THOMA STAPLETONIO *Duaci doctrina, opinione celeberrimo, ad familiarem sibi hominem de Societatis ac Lessij sanâ doctrinâ, Louanium in hæc verba scribente. Vehementer (inquit) gaudeo, Reuerendissimum D. Middelburgensem, quem spero breui pace confecta ad sui Episcopatus munia obeunda profecturum, tam piè, doctè, ac strenuè causam agere R.R. P.P. Societatis, contra importunam censuram Facultatis Louanienfis; velim sciat, in Concilium Facultatis Duacensis me vocatum non fuisse, cum de illa censurâ suum iudicium parum, vt audio, æquum & minus modestum præscriberet. Imò cum ante complures menses eamdem ad me censuram Michaël Bayus misisset, meam sententiam non tam petens, quàm explorans, rescribens suasi, ne illam censuram amplius euulgaret; monuique, maiorem esse Societatis gratiam, & auctoritatem, quam vt eam Facultas Louanienfis labefactare possit. Precabar denique, vt studium veritatis, vinculum Charitatis non dissolueret: sed video me vel serò, vel surdis locutum fuisse. Sic ego sum Reuerendissimo Atrebatensi, vt nedum illi censuræ subsignarit, nec, spero, subsignaturus sit. Doleo hanc nouam maculam Facultati inustam, & Patres*

*Defenditur
eius doctri-
na, à Lo-
uanienfi
censura.*

doctissimos tam iniuste vexatos; *Hæc ille in fauorem doctrine nostri Lessij Pelagianismi insimulati. Ibidem lib. 6. cap. 4. fol. 847.*

*Testimoniū
egregium
pro Duacensi Collegio.*

AB EODEM Vniuersitatis Duacensis per id tempus Rectore meritissimo, qui egregium pro Duacensi Collegio testimonium, in hæc verba præbuit. Fidem (inquit) facimus & testamur sub certa scientia, & longa iam aliquot annorum experientia, Patres, & Professores Societatis Nominis IESV hic in Collegio Aquicentensi Philosophiam, & bonas literas docentes maximo hæctenus cum fructu, ad incredibile Vniuersitatis huius incrementum, & ad summum Dei Optimi Maximi honorem, hanc docendi Prouinciam exercuisse. Sic enim, à quo tempore hic primum docere cœperunt, domi in ipso Collegio non minus veram ac sanctam pietatem adolescentum animis instillarunt, frequentissime concionando, Confessiones excipiendo, & ad Sacram synaxim adolescentes suos creberrime perducendo, quos bonas literas accuratè, & diligentissime docuerunt: vt & numerosissimam habeant intra ipsos Collegij parietes, iuuentutem, & extraneorum præterea multitudinem ingentem, non minus pietate, & bonis moribus insignem, quàm literaria eruditione præstantem. Sane reliqua Collegia sic sua singulari industria ad æmulationem excitarunt, vt alterum quidem iacens, penèque vacuum sub Regente nouo horum Patrum æmulo & imitatore sedulo, egregiè iam reflorescat: alterum de nouo Institutum non aliter sibi florere posse videatur, nisi ad horum industriam quàm proximè accedat. Plurimos ex hoc Patrum Collegio Artesia, & Hannonia Pastores, multos Schola nostra Theologos optimè institutos, & comparatos accepit. Planè sine horum Patrum industria artium studia iam olim in hac Vniuersitate, aut concidissent, aut obscuro sane ac duro loco fuissent. Foris præterea ita Populum Duacensem frequentissimis concionibus, & Confessionum Exceptionibus, ad pietatem & verum Dei cultum inflammauerunt; vt

nemo

*Varia eius
munia in
proximorum
utilitatem.*

nemo pius horum Patrum studio se meliorem factum non agnoscat. Multi, aut impij ad frugem reuocati, aut tepidi ac seque accensi & incitati horum industria fuerunt. Quæ quidem omnia ita se habere publica vox, & fama loquitur, frequentissima populi synaxis diebus festis ac Dominicis in Ecclesia ipsorum Parochiali oculo demonstrat. Denique boni hîc omnes atque prudentes viri salutem propemodum huius Vniuersitatis, certè artium & disciplinarum studia ab vno Patrum hîc docentium Collegio pendere profitentur. Quorum omnium suffragijs ad maiorem & publicam attestationem, vt noster quoque calculus adderetur, hæc ita se habere hoc instrumento, mea propria manu scripto, & sigillo officij nostri Rectoralis munito, omnibus & Vniuersis fidem facere volui, &c. *Hæc ille 4. par. Hist. Soc. lib. 4. num. 124.*

AB EODEM Tom. 4. *Promptuarij Moralîs in Domin. infra Octauam Natiuitatis Domini fol. mibi 46.* Quare (inquit) sanctissimum, ac saluberrimum est illud hodie Societatis IESV Institutum, quæ meditatione huiusmodi suos quotidie per horam integram exercet, eamque matutinam, vt minime mirandum sit, si vel hoc solo nomine, & exercitio quotidiano tam excellenti, verum de illa Societate sit, quod ante quadringentos annos, de Ea scripserit Ioachimus Abbas his verbis: Insurgeret vna noua Religio sanctissima, quæ erit libera, & spiritualis, in qua Romani Pontifices potiti pace Ecclesiæ se continebunt. Quam Religionem, & Ordinem Deus super omnes alias diliget, quia perfectio illius vincet omnes alias aliorum Ordinum. *Hæc ille.*

*Societatis
institutum
sanctissi-
mum, &
saluberrimum.*

28. A SILVADVCENSI Ciue, Viroque canitie & auctoritate venerabili, qui cum videret ingentem ad Sacra Confessionis & Eucharistiæ mysteria in Templo nostro concursum, accedens ad quemdam è nostris sibi ignotum, Non possum (inquit) ô Pater dissimulare gaudium, quod intimis medullis percipio, dum video quantum hæc Vrbs ab aduentu vestro sit mutata. Ante hac rarif-

*Silvaducen-
centium
mutatio
ex eius
ingressu.*

rarisimus erat Sacramentorum vsus, & si quis erat extra Paschales ferias, risu aliorum, & Cachinnis erat obnoxius: nunc nemo probus religioni sibi non ducit, si B. Virginis alijsque solemnioribus festis hæc mysteria non vsurpet. *Hæc ille de sue Urbis facie in aliam mutata, apud Imag. I. sæc. Soc. lib. 3. cap. 8. fol. 373.*

29. A PETRO MATHÆO Iurifconsulto doctissimo, Doctoreque eloquentissimo in summa Constitut. Summorum Pontificum in Pauli III. Scholijs ad Bullam Confirmat. Societatis IESV fol. mihi 308. Dum (inquit) deridetur passim Nomen Papæ, Petri clauces contempnuntur, Lutherus pessimi dogmatis vocẽ per Germaniam pestilenti lingua effundit, Rex Angliæ turbulentissimæ mentis inauditam crudelitatem in Catholicos exercet, dum sacri cultus pietas, Religionis feruor penitus extinctus videtur, dum superseminat inimicus hostis zizania, adsunt diuino Pneumate asciti Patres Societatis IESV, qui Petri Sedem illustant, in Lutherum arma diuini eloquij parant, Tyrannos aggrediuntur, lolium in agro Dominico euellunt, & fidei Christianæ præclarissimi Buccinatores verbo & exemplo cunctis prælucent. Frustra aduersus hæc Propugnacula conatur Lutherus, frustra multiplicantur, qui veritatem Christi premunt, frustra Rex Anglus muros Sionis euertere contendit, adsunt nobis noua hæc Præsidia, quorum Dux, & antesignanus veluti clarissimus, & natalium splendorum conspicuus Ignatius Loyola Cantaber extitit, &c. Ex milite factus est Dux insignis illius amplissimæ Societatis; quæ sub Nomine IESV per vniuersum Orbem propagata est. *Et infra addit: Lætabatur summus Pontifex videns novos hosce Operarios missos ad excolendam Vineam Domini, nullis laboribus, nullis periculis, aut animo frangi, aut à cœptis retardari; ideo publico diplomate hanc Sodalitatem Nomine IESV conspicuam confirmat (scilicet Paulus III.) varijs Priuilegijs commendat, vt in omnibus Officijs pietatis, & Religionis Romano Pontifici peculiariter se, suam-*

Iesuita
Petri Sedem
illuſtrant,
& in Lu-
therum ar-
ma diuini
eloquij
parant.

Sunt Chri-
ſtianæ fidei
præclarissi-
mi bucci-
natores,
verbo, &
exempla
cunctis
prælucent-
es.

Propugna-
cula, ac
noua præſi-
dia ab hæ-
reticis
frustra
impetita.

Noui Ope-
rarij miſſi
ad exco-
lendam
Domini
vineam.

suamque operam pollicerentur, ipsiusque iussu quidvis periculorum, ac laborum in religione propaganda subirent, & quocumque demum terrarum; ad infidelium errantium, ac peccatorum instructionem & conuersionem, ab eo mitterentur, mox absque omni contradictione, etiam non petito viatico, tanquam à Christo missi proficiscerentur; & ab his pulcherrimis Institutis edocti vocarunt Societatem IESV, eiusque Nomen ad extremos vsque Indos, Æthiopes atque Antipodes diffuderunt. Huius Sodalitij præclarissima trophæa, domi forisque parta testantur nostri temporis omnes pene Historiographi. *Et postea subdit.* Si quid reparatæ pietatis, & disciplinæ Ecclesiasticæ habent Germani, Galli, & Angli, id profecto debent pijsissimis Patribus Societatis IESV; illis grates referat India, quod tenebris sepulta iubar sydereum Euangelij conspexit. Quibus vero, ac quantis rerum discriminibus perfungantur, satis intelligit, qui noui Orbis Historias legere dignatur. Hæc iusti voluminis magnitudinem desiderant. *Et postmodum in eisdem Scholijs ad Constitut. Gregor. XIII. fol. 781. ubi his conformia non dissimili eloquentia describit.* Hinc *(inquit)* colligimus quantum commodi, & utilitatis Reipublicæ Christianæ aduexerint Societatis IESV Patres in erudienda iuuentute, ex cuius educatione, ut messis spes in semente posita est, reliquæ vitæ expectatio dependet. Quamobrem, vbique tanta, tamque præclara illis structa sunt Gymnasia, quæ profecto vera sunt Pietatis, Religionis & Doctrinæ Asyla, ad quæ furentibus hæreticis & ignorantia monstros, confugiant omnes. *Et postea ad Constitut. eiusdem Greg. XIII. fol. 791. subdit opportunissime.* Quæ utilitas suborta sit Ecclesiæ Catholicæ ex Venerando Nominis IESV Sodalitio, testantur tot præclara monumenta pietatis & eruditionis per orbem relicta, tot insignia Archigymnasia, quæ superius enumerauimus; ex quibus, & moribus & doctrinæ hominum consulitur, ut nulla Regio eorum laboris inscia sit. Taceo populos barbaros in India Occidentali, Brasilia

Romano Pontif. se suamque operam pollicentur ad religionis propagationem.

Et IESV Nomen vel ad extremum Orbis diffuderunt.

Illis Germani, Galli & Angli reparatam pietatem, Indi Euangelij iubar debent.

Christiana Resp. iuuentutis eruditionem.

Eorum Gymnasia pietatis, religionis & doctrinæ asyla.

Quanta Ecclesiæ utilitas ex eorum laboribus suborta?

*Hærefes
maiori ex
parte con-
cussa.*

*Remotique
Principes
ad Pontifi-
cis obedi-
entiam per-
ducti sunt.*

*Societas
Ecclesia
renouatrix
multa infi-
deliū mil-
lia ad illā
conuertens.*

*Est Olym-
pus emi-
nentissimus
veritatum.*

*Armarium
scientiarū.*

*Schola vni-
uersalis no-
titiarum,*

*& energia
ardens dis-
cursuum.*

*Spongia sa-
era crudi-
tionū, ima-
go gloriosa*

*dotū, Cli-
mag; felix
intellectū.*

*Obiectū sa-
ma, dolor
inuidia. ac
calcar a-
mulationis.*

regione, & noui Orbis insulis ad veritatis lucem eorum ope-
ra edoctos, infideles baptizatos, hærefes Germaniæ maiore
ex parte concussas, & longe à nostro orbe remotos Principes,
ad pedum oscula Summi Pontificis perductos, & innumera
illa vitæ discrimina in publicum commodum exantlata, quæ
dignissimis hisce Priuilegijs pensare esse operæ pretium Sedi
Apostolicæ visum est. Hæc omnia breuissima adeo verborum
serie complecti nequeunt, de hac conscripta sunt integra
commentaria. *Hucusque Iurisconsultus sapientissimus in summam
Sociorum, ac Societatis commendationem, & laudem. Hoc tanti
viri iudicium: hoc de Jesuitarum virtute, zelo, ac literis satis cèle-
bre testimonium.*

30. * A DIDACO PEREZ Doctore Barcinonensi. In no-
stris (inquit) temporibus quinquaginta abhinc annis (tot
tunc anni erant post Societatem fundatam) tantum illa renouauit
Ecclesiam conuertens infidelium tot decies centena mil-
lia tam in Oriente, quam in Occidente, vt si ex vna parte
defraudatur Ecclesia, ex alijs decuplo maior, imo & centu-
plo illi fiat accessio à Domino. *Hæc ille apud P. Euseb. Tom. 1.
vitorum illustr. Soc. in vita S. Ignat. P. N. cap. 1. fol. 2.*

31. * A FRAN. IGNATIO DE PORRES Scriptore
nostri seculi in vulgari linguâ non vulgariter floridissimo: qui Tom. 1.
Quadrages. in Dedicatoria ad Societatem ipsam, per plura folia eius
encomia prosequitur. Religio (inquit) Sacra Societatis IESV est
Olympus eminentissimus veritatum, Armarium Sacrum
scientiarum, Schola Vniuersalis notitiarum, Energia ardens
discursuum, Spongia Sacra eruditionum, Imago gloriosa do-
tum, Clima felix Intellectuum, Obiectum famæ, Dolor in-
uidiæ, Calcar æmulationis. Si vellem Elogia adaugere, aut
presumerem breui charta concludere, Generalia numerarem
studia, quæ Societas IESV regit, ab ijs, quæ eius sollicitudini
serenissimus Rex Lusitanus Ioannes III. Conimbricæ conere-
didit, ad ea quæ eius doctrinæ Matrini tradidit gloriosissimus
Imperator triplicis Mundi Philippus IV. Vniuersitates item
recen-

recenserem quas gubernat, ab ea, quam Eboræ Lusitanâ fundavit magnificentiâ Religiosissimus Rex Henricus, ad eam, quam Pragæ zelo Catholico inuictissimus Imperator Matthias erexit: sed hoc esset materiam laudis efficere, quod oculis subiectum est, ad numerumque et si grandem Scholarum redigere, quod illi debent Vniuersæ. Tam discipula labiorum eius fuit semper America, quàm est eius scriptorum Europa: tam bellè micarunt sapientiæ eius flammæ aduersus Asiæ errores obscuros, quàm gloriose illustrant obstinatas tenebras Africæ. Eadem reuerentia eius linguæ attendit Moguntia, ac eius calamo attendit Complutum: eadem dulcedine ab eius ore pendet Vienna, sicut ad eius vbera genitæ Lutetiæ: eodem respectu eius verba excipit Mecina, ac eius discursus extollit Roma. Veritas hæc est, Mirandum vero quod magnitudo sapientiæ Societatis vel ab eius inceperit incunabulis. Felix Nilus, quem nemo exiguum reputat, quia eius ortum ignorat: omnes magnum venerantur, quia eius nemo vidit originem. Sola Sacra Societatis IESV Religio ab infantia suâ eadem gaudet æstimatione, quia heroica, & easdem patitur inuidias, quia Grandis. Vix Romæ natæ splendide illæ luces Ignatianæ prudentiæ, vix radij Xaueriani fulgoris Orientem collustrant, cum pro sapientiæ Oraculo Tridenti habebatur Iacobus Laynius: cum ad sapientiam Petri Canisij stupebat Germania, cum pro suo Magistro Alfonso Salmeronem acclamabat Italia: vix Sacræ huius Religionis nomen auditum, quando iam disertis sapientiæ eius flammis ardebat Hispania, quando Catholicis eius discursibus capiebat animos Gallia, quando aduersus doctos eius veritatum conatus armabatur septentio, quando occupata iam fama in eius gloriam, inuidia in eius damnum, plausus in eius admirationem, ac mundus totus plenus erat eius sapientia. Non fuerunt Societatis IESV intellectus radij ad vnicum ictum fabricati, aut vnico splendore destinati, sed stellæ accensæ æternitatibus: Hodie illuminant, sicut semper

*Laudatur
ex Vniuersa
sitibus,
quas regite*

*Et ex sa-
pientia ab
incunabu-
lis.*

*Testes Lai-
nius Tri-
denti, &
Canisius in
Germania.*

*Salmero-
nius in
Italia,
alij in Hi-
spania, &
Gallia.*

*Hi non Ra-
dij, sed stel-
lae accense
æternitati.*

*Societatis
sapientia
ideo magna
quia inun-
data san-
guine.*

*Schola
Martyrum.
Tormenta
in illam
destinata
vbique ter-
rarum enu-
merantur.*

*Et omnia
penè maria
Sociorum
sanguine
cruentata.*

illuminarunt. Magna quidem Societatis sapientia, quia semper vixit inundata sanguine: semper qui plus intelligit, magis vexatur, quare ea ut sapientum infigne æstimanda, quæ fuit Schola Martyrum. Contra hæc Societatis robora suas tempestates fremens ac furens excitauit mare, Terra dolos parauit, Oriens idololatriam suam eructauit, canebes suos retorfit Monomotapa, sagittas suas venenauit Brasilia: suum enses dirinxit Æthiopia, petras suas obstinauit Ternate: dissoluit venena sua Amboinus, incendit rogos suos Meacus, leuauit Cruces suas Iaponia. Aperire Terrarum finis incipit Castella, eiusque vestigia sequi Societas, cuius filij eandem Coronas meruerunt. Vix est vllus in Occidente angulus, qui non sit horum fortissimorum heroum sanguine purpuratus: eorum Trunca remansere corpora, brutâ Mexicanorum ferocitate, secta fraudulento Floridæ furore, sagittis cooperta in incultis Mindanai solitudinibus: venenis tandem stupida in illo turpi viperarum sinu Luzonis antiquæ. Haud minus huiusmodi sanguine cruentus currit Oceanus. Lingua huius veritatis est mare balticum in Sueciæ Martyribus, & in Ormuz mare Persicum: testis est vastitas illa Brasiliæ sinuosa, sacris diues spolijs, quæ suis in fluctibus ferrum hæresis barbarum disperdidit: testes etiam sunt Insulæ Palmaris ripæ Sociorum quadraginta tinctæ cruoribus, qui in fidei nostræ contemptum à Caluini discipulis occisi: vidit mare, ô Religio magna, totum vndarum sedatum impetum gloriosis filiorum suorum cadaveribus. Nec ebullit hodie minus ouans in venis eius sanguis, qui in præteritis sæculis effusus copiose. Nequit cura ad numerum redigere, nec ad victoriæ notitia, qui innundauit Angliam. Vel recens adhuc sanguis est, quem Paraquaria in montuosis recessibus suarum solitudinum effudit: calidus adhuc est, quem inter incendia sua exhaustit Iaponia, quem gelauit Catayus inter suarum niuium rupes ac saxa, quem bibit inexhausta ruinarum sitis Gustau. Ast quando non prælucent barbaris gloriosi Ignauj filij? quando

quando non sapiunt? quando non patiuntur? Hæc ille, & quidem ad Societatis commendationem elegantissime.

32. A LUDOV. MAIORANO GRAVINAS Lib. 2. de vero Dei cultu cap. 17. Nobilissimum (inquit) Societatis IESV Institutum suppeditasse Ecclesiæ homines nihil non molientes in sanæ doctrinæ tuitionem, & profeminationem, eiusque Operarios optimis moribus, & scientia instructos per totum fere Orbem insigniter promouisse Dei gloriam; multaque sancte, & generosè molitos, ex quo cælitus ad instaurandam, & propugnandam labentem Ecclesiam aduenerunt. Ita apud P. Reynaud. in Trinit. Patriarchar. fol. 598.

1j optimis moribus ac scientia instructi insigniter Dei gloriam promouent. Et ad propugnandam, propugnandamque labentem Ecclesiæ litus misit.

33. ADVACENSI Iuvene, qui cum Parentibus suis esset admirationi ob insolentiam vitæ pristinæ, sic iam pœnitens exclamavit. Quid admiramini? Dæmon ipse istorum Patrum manibus conuerteretur ad meliora. Tanta de Iesuitis opinio vel apud hominem perditissimum. Ita in Annal. Soc. anno 1609. fol. 239.

De illis celebre dictum.

34. * AB STEPHANO GARIVAY Historiographo Peruanus in Compendio Histor. Reg. Hispan. lib. 30. cap. 75. Omitto (inquit) res æterna dignas memoria, quas toto Orbe præstitit Societas IESV ad fidei Catholicæ amplificationem, propagationemque, quibus exarandis, nec solertissimi scriptoris stilus quamuis exercitatissimus, par esse possit: prius enim egregia Societatis facinora scribentem, tempus & vita deficeret, quàm materia. Certe volentem me in lucem edere quam plurima ad præclaram illius Religionis commendationem prohibuit ex ipsa Societate non nemo, cuius desiderio, & modestiæ nunc faciendum satis existimaui. Aliàs ego opportuno loco & tempore propensæ meæ in Societatem voluntati faciam satis. Hæc ille.

Societas commendatur ex fidei amplificatione per totum orbem.

35. A IOANNE SANCHEZ Doctore Theologo, & Iuris vtriusque peritissimo in suis selectis disputationibus: Vbi postquam varijs in locis, Societatis Auctores miris extulisset encomijs, tandem disput. 43. num. 16. agens de P. Thoma Sanchio in rebus Moralibus vere

Et ex singulari filiorum sapientia.

Phœnice, hæc inter alia scribit: Mira ergo Dei largitas lucem & sapientiam communicantis huic Doctori ostenditur modo, dilectio excedens erga sacram Societatis IESV Religionem elucet, cum tot tantoque filios sapientia, & literis præditos ei præstiterit, & inter illos hunc Thomam Sanchez Gigantem exhibere fuit dignatus. O maximè dilecta Deo Religio, intende, prosperè procede, & regna.

Est Religio
maxime di-
lecta Deo.

Pf. 44. 5.

Ecclesia
lumen;
Acies, cuius
nomen In-
feri hor-
rent, &c.

36. * A BARTHOL. XIMENEZ, qui in *Proverbiorum suorum Moralium Dedicatoriâ ad Collegium Imperiale Societatis Matritense*, Societatem Ecclesiæ lumen appellat, nec non & Aciem, cuius Nomen inferi horrent, tellus adorat, ac cæli reuerentur.

Soeij ani-
mos habent
multis
Indijs con-
uertendis
pares.

37. A DIDACO GOVEA Doctore Lusitano. Cognitum à Parisijs habuerat Ignatium ac socios, eorumque virtutem ac destinata vehementius probauerat, anxioque Regi Ioanni III. De Orientis conuersione, ac de subactarum illarum gentium salute cogitanti, vnde in eam rem operas expediret, Societatem indicauit, asserens, Nouum illud hominum genus altum quidem spirare, animosque afferre multis Indijs pares futuros. Ita apud P. Rho in sua varia Historia lib. 5. cap. 8. n. 8.

Ad Socie-
tatis com-
mendatione
integer
liber ne-
cessarius.

Pulchra
Eius de-
scriptio.

In omnes
Orbis par-
tes magno
fructu per-
uaserunt
filij.

Sunt viri
Apostolici,
zelo Dei
inflammati.

38. A IOAN. MARIA NOVARIO In sua lucerna Regularium fol. mibi 134. n. 1. loquens de Societate ait; Cuius Religionis encomia, si recitari vellent, non simplex pagella, sed integer liber esset necessarius &c. Et n. 13. subdit: In his præcipuè sita est Societas, legendo, concionando, disputando, proximum iuuando, tum inter fideles, tum inter infideles atatem absument. *Pulchra sane Societatis descriptio.*

39. A IVLIO ROSCIO, Societatis (inquit) fructus tantus extitit in Religionem Christianam, vt pene nulla sit Orbis terrarum pars, ad quam non Ignatij nomen, vel alumnum eius vox viua peruaserit. Sic ille in vita doctissimi Nauarri.

A MAMBRINO ROSEO, Socios vocitante, viros doctos, inflammatos zelo Dei, atque immensa charitate, & viros Apostolicos. Ita ille Par. 3. Hist. lib. 3. ann. 1540.

41. A PEREGRINO Nobili, qui ab Urbe in Patriam reuersus, quærenti quid vidisset Romæ pulcherrimum? Societatem IESV, respondit. Ita apud omnes florebat Romæ Societas. Sic refertur Par. 2. Hist. Soc. lib. 7. n. 12.

Pulchrum de Societate dictum.

42. A PETRO ESTEVARTIO Academiæ Ingolstadiensis Procancellario, & Rectore in Apolog. pro Societate ann. 1593. fol. 21. Hæc (inquit) vnica, & præcipua causa est odij vestri (cum Hæreticis loquitur) in Patres Societatis IESV, omnesque eorum Patronos & amicos, videtis enim salua Catholica doctrina ita defensa, quemadmodum à Societatis IESV hominibus publicè docetur, promulgatur, propugnatur, omnes hæreses labi & corruere: propterea Consilia, ac leuitatem vestram, vosque vt homines nihili, & vilissimos despici, ac contemni, &c.

In illam Hæreticorū odiam.

Quia eius doctrina hæreses labuntur, & corruunt.

43. * AB ALEXANDRO DE ROS Decano, & Canonico Tortosæ Protonotarioque Apostolico in sua Catalaunia fol. 440. ubi postquam in Sacratio Montis-ferrati Ignatium ante Virginis aras suspendentem arma, & Minoresæ corporis impetus domantem depinxit, statim subdit: Catalaunia denique natale solum est magnæ Societatis IESV, quæ vnicius sæculi spatio Scholas viris doctrinæ laude præstantibus Orbem Heroibus Apostolicis Ecclesiam propugnantibus, Cælum sanctis impleuit. Sic ille in citata sua Catalaunia vulgari lingua typis edita Neapoli ann. 1646.

Vnico sæcula Scholas viris doctrina præstantibus,

Orbem heroibus Ecclesiæ propugnantibus & Cælum sanctis impleuit.

44. A IOAN. BAPT. FRANCES Archidiacono, & Domino de Balpuesta Doctore Canonico Burgensis Ecclesiæ in Censura ad Tom. de Incarnat. P. Bernal. Germana, inquit, est proles Societatis, in qua nihil mediocre, omnia prodire magna, &c. Toto hoc sæculo cateruatim libri de genere Giganteo prodire: omnes apud viros doctos tanti habiti quantum copiosæ Bibliothecæ testantur, & licet semper abundantia in semetipsam contumeliosa sit, vt Tertulianus loquitur, & rebus raris pretium faciat, vt Bernardus, perinde tamen amantur, & æstimantur, ac si rari; perinde abundant, ac si nihili haberentur, &c.

Nihil in ea non magnum.

Eius sapientia præcipue in librorum editione, commendata.

Singularis
de Societa-
te eiusque
Collegijs
existima-
tio.

45. * AB ALFONSO RAMIREZ DE VERGARA Ca-
nonico Magistrali Ecclesie Conchensis viro grauissimo, primoque Pa-
rente ac protectore Collegij nostri Complutensis : is aliquando dixisse
fertur, se pluris facere vel coqui Societatis amicum esse, quam
Principis Hispaniæ Magistrum. Et de tali creando tunc ageba-
tur. Et cum etiam idem Archiepiscopus Toletanus eligi vulgaretur,
dixit, si mihi talis Archiepiscopatus concederetur, non nisi
per quatuor annos eum admitterem, in quibus quadraginta
instituerem Societatis Collegia. Excessus ingentis amoris hic est.
Sic refertur à P. Petro Saens in sermone funerali. de Eod. fol. 9. & 13.
typis edito Compluti ann. 1621.

Ab illa in-
gentes fru-
ctus Eccle-
sia subsê-
cuti.

46. A IOAN. BAPT. CONFETTIO Protonotario Apo-
stolico Florentino, Theologiæ ac vtriusque iuris Doctore notissimo in
Summario ad Collectan. litterar. Apostolicar. de Societate loquens. sic
scribit. Ex qua quidem Veneranda Sodalitate, quæ & quanta
suborta sit Ecclesie Catholice vtilitas, præclara monumenta
pietatis, & eruditionis per totum fere Orbem relicta, nec non
tot insignia Archigymnasia, in quibus & moribus, & doctri-
næ hominum adeo consulitur, vt nulla regio hodie eorum
laboris inscia sit, & etiam barbaræ illæ Nationes, quæ in In-
dia Occidentali, & Brasilia regione, ac noui Orbis Insulis ad
veritatis lucem, eorum opera eductæ, totque infideles per
eos baptizati, hæresesque Germaniæ maiori ex parte concus-
sæ, & longe à nostro Orbe remoti Principes ad Sanctorum
pedum oscula summi Pontificis perducti, apertissimè testan-
tur. Vnde Ecclesia ob assiduos labores, innumeraque peri-
cula, quæ in publicum intrepide subierunt, istius Sodalitij
professores inter Mendicantium Ordines referre, eosque
quamplurimis, dignissimisque Priuilegijs decorare, & illu-
stres reddere merito arbitrata est, &c. Hæc apud Sorbo Tom. 2.
Priuileg. Ordin. Mend. fol. 212.

Ex Gymna-
sijs barba-
rorum, re-
ductione, &
Hæretico-
rum oppu-
gnatione.

Ignatius
in signis
virtutibus,
& Atleta
fortissimus.

47. A FLAVIO CHERVBINO Iuris vtriusque Doctore sa-
pientissimo in Compendio Bullarum summorum Pontificum fol. 229.
Schol. 1. Pie (inquit) credendum illustrem genere virum Hi-
spanum

ſpanum (*Ignatium*) virtutibus inſignem, vnâ cum ſtrenuiſſimis Socijs tanquam fortiffimum Athletam promouiffe, vt ſponſam ſuam Eccleſiam aduerſus iniquum Martinum Lutherum, cuiusque ſequaces infeſtis eam hæreſibus afflictaſ, Chriſti fideles à pœnitentia, Sacramentorum frequentatione & Summi Pontificis Romani obediencia auertentes reſtauraret, pœnitentiam prædicando, frequentiam Sacramentorum inducendo, & Summi Pontificis obedienciam præſertim circa Miſſiones ad Turcas, & alios infideles profitendo, &c.

*Eius filij
ſtrenuiſſi-
mi, contra
Lutherum
& ſequa-
ces.*

48. AB HIERON. ORMACHEA GVERRERO *Eccleſiarum Lucronenſis, & Albendenſis Canonico Magiſtrali ſcriptoreque erudito. Tom. 1. in Cant. Prolog. 3. num. 192. ubi poſtquam probauit Ignatium velut alterum Paulum ad bonum Vniuerſale totius Orbis, totius Eccleſiæ, Gentilitatis Indiæ, ad hæreſes expugnandas, & Religionem Illuſtriſſimam Societatis IESV in lucem edendam, natum; ſtatim num. 193. ſubiungit.* Præter alios inſignes ſcopos, quos diuina collineauit ſapientia in Ignatij Sanctiſſimi Ortu, & Societatis IESV fundacione hic fuit, vt tam ipſe, quam ipſius filij in hoc ſæculo, atque tempeſtate piam de Beatiffimæ MARIÆ immaculata Conceptione ſententiam promouerent, ſcriberent, prædicarent; impoſſibile erit omnino ad calculos reuocare ſcriptores doctiſſimos, qui intra huius non dum centenarij ſpatium varios, de Conceptione, aut libros integros, aut iuſtos edidere Tractatus, &c. *Et poſtea Cap. 6. num. 64. Non poſſum (inquit) non Sanctiſſimam Societatis IESV Religionem admirari in hoc mutui amoris compage præſtantem. Multa habet hæc Religio inſignis encomia, ſed ob hanc virtutem debet ab omnibus pene adorari; verè operibus & nomine Societas colligata, ita vt in vnoquoque ipſius Religioſo omnem Societatem, & in tota Societate vnumquemque cognoſcas: Ex hoc mutuo inter ipſos amore tanquam ex fonte, & in Sanctitate profectus, & copioſa omni genere literarum ſcaturigo manauit. Si vnum ſolummodo Ieſuitam vi-*

*Ille natus
ad bonum
Vniuerſale
totius Ec-
cleſiæ.*

*Et ad fun-
dandam
Religionem
illuſtriſſi-
mam.*

*Qua pro
ſcopo habe-
ret piam de
Virginis
Conceptione
ſententiam pro-
mouere.*

*Quam ſit
præſtans in
mutuo
ſuorum
amore.*

disti, fac te vnico intuitu totam Iesuiticam adspexisse familiam. *Haectenus ille. Nil sane in mutui amoris Iesuitici commendationem illustrius, nil honorificentius.*

49. AB HONOPHRIO MANESCAL, *Doctore Barcinonense, Rectoreque Parochialis S. Andrea, Tomo suo Concionum, Concione de Circumcis. à fol. mihi 150.* In Angelo (*inquit*) Philadelphiae, qui amorem fraternum designat, hanc Societatem indicari, haud difficile credet, qui aduerter arctissimum amoris vinculum, quo se Patres, & fratres huius Religionis, ob eiusdem Instituti communionem, non sine omnium maxima admiratione complectuntur. Quia vero hæc Religio ad prædicandum Christi Euangelium, & Christi fidem missa est, proinde huic Angelo huius Religionis typo, & figura proponitur, &c. Rupertus, Donum intellectus huic Angelo promitti existimat significatum per Clauem David: quod quidem huic Religioni conuenire, quis vsque adeo rationis expers est, quod id non videat? Nam omnium artium, & scientiarum cognitionem, quæ decent virum religiosum probe callent, vt ex innumeris Commentarijs in S. Thomam, & Sacram Scripturam, quos quotidie in lucem edunt, constare cuilibet potest. Quia vero sibi tantum nati non sunt, munus docendi sic susceperunt, vt ad hoc videantur nati. Quare merito (*addit fol. 151.*) hi Patres non tantum intra domesticos parietes, sed publicis gymnasijs apertis adolecentes instruunt, & docent maximo cum omnium ingenti fructu, & vtilitate. Videntur dubio procul habere Clauem David, hoc est intellectus donum. Hoc prædicant innumeri eorum discipuli, hoc testantur innumera eorum scripta, quibus Sacrosanctam Theologiam illustrarunt, & alia quamplurima, quæ quotidie in lucem prodeunt. Quod vero ad sanctitatem, veritatem, & fidelitatem huius Religionis spectat, certius est, & apertius quàm ostendi debeat. Ac primum si de Paupertate agatur, maximè illi conuenit, quod S. Vincentius Ferrer in suo vaticinio prædixit, fore scilicet pauperrimos, quia in singulari

In Angelo
Philadel-
phiae desi-
gnata.
Apoc. 3. 7.

Habet sapi-
entiam
clauem.

Quam
Gymnasijs
calamo, &
voce mani-
festat.

Laudatur
ex virtuti-
bus, praci-
pue pau-
peritate,
Castitate,
& obedi-
entia.

gulari paupertatem sic colunt, vt nullus eorum aliquid possideat. Castitas, quam profitentur huius Religionis Patres, admiranda est, modestia maxima, verba eorum graua, & charitate flagrantia. Obedientiam autem sic amplexa est hæc Religio, vt in ea excolenda, & quam perfectissimè exercenda, omnes vires intendat, &c. Honores, & dignitates sic fugiunt, vt eas nec procurare, nec admittere possint, quod ex hac re multa sequi incommoda nouerint, &c. Sic Euangelium propagare cœperunt, vt illuc peruenerit, quo nunquam peruenerat, præsertim in Iaponiam, in qua quidquid religionis, & fidei est, Societas IESV plantauit, Societas IESV rigauit, Deus vero tale incrementum dedit, &c. Hæc præter alia multa à dicto Doctore in Societatis laudem excogitata sunt.

Ex honorũ fuga, & proximorum zelo.

Ex Euangelij propagatione, quo nunquam peruenerat.

50. * A IOSEPHO MICHELI Vice-Cancellario Ordinis Militaris Constantini Imperatoris in Thesauro Religionum fol. mibi 112. ubi sic scribit, Hanc inclytam Societatem, post eius institutionem, suis scientijs Mundo Conseruationem attulisse. Et licet id aliquæ etiam Religiones fecerint, sed non tantum, quantum Societas. Id Orientalis India buccinat, magni Indiarum Apostoli S. Francisci Xauerij, Occidentalis innotat vtraque tanto Martyrum irrigata sanguine, qui sacrum Euangelium prædicarunt, totque barbaras Nationes instruxerunt. Non obmutescant tot Hæreticorum sectæ ab his illustribus sanctisque Viris prostratæ. Omnes scientiarum, ac diuitiarum suarum originem à triumphanti Iesuitarum Schola fluxisse fateantur. Actandem ipsa reliquas Religiones sanctâ excitauit æmulatione ad prædicandum in extera regna, remotasque Prouincias pergendum. Eius Martyres, Confessores, doctique homines, innumerabiles. Ideoque fileo, quia meus calamor impar est ad minorem partem rerum notabilium sacratæ ac inclytæ huius Societatis referendam, de qua vir sanctus cecinit.

Inclyta Mundi cõseruatrix.

Cuius filiorum sanguine vtraque India irrigata.

Cuius doctrinâ Hæreses prostratæ.

A triumphanti Iesuitarum Schola omnes scientiæ suam originem agnoscunt.

Omnia mutabit, & cernere leta iuuabit:

Et tandem caeco lux hæc erit tradita sæclo.

Et quod ad maiorem eius laudem spectat, in omnibus, in quibus Catholica fides agnoscitur, habet Collegia. *Hætenus illo.*

*Societas
inæstimabilis
Margarita.*

*Ad Cæli
honorem,
terre glori-
am, An-
gelorum
gaudium,
& hominũ
vtilitatem.*

*Ad fideles,
reforman-
dos, re-
frænan-
dos hæreticos,
& Euan-
gelium per
orbem ex-
tendendũ.*

*Splendens
militia, cu-
ius omnes
filij docti à
Domino.*

*Ardenti
zelo nouum
Christo pe-
perit orbẽ.
Et Orbem
Christianũ
erroribus
purgauit,
hæresum
monstris
prostratis.*

51. * AB ALFONSO GOMEZ DE ROXAS Canonico Hispalensi meritissimo, qui in Concione funerali P. Iacobi Granado, initio sic in Societatis ac Sociorum laudem exclamat. O æterna Prouidentia! O diuinum regimen! quàm subito Ecclesiam ditare decreuit inæstimabilis huius clarissimæ Religionis Margarita, ad cæli honorem, terræ gloriam, Angelorum gaudium, & hominum vtilitatem: ad maius insuper Scientiarum decus, ad nouum sapientiæ splendorem, ad reformandos fideles, ad refrænanandos Hæreticos, ad sanctam Sedem Apostolicam, Romanique Pontificis auctoritatem in omnibus Nationibus tuendam, ad Euangelium per nouos orbis extendendum: vetus enim angustus erat animo, ac efficaciam splendentis huius Militiæ: cuius veri filij tam edocti à Deo sunt in sua interiori cordis schola, quàm in sua acie experti milites, iuxta illud Isaïæ 54. Ponam Vniuersos filios tuos doctos à Domino: quod bene oculis perspicitur: ante annum siquidem centesimum tot Sanctos produxit, qui sacris iam coluntur aris, tot vtilium scriptorum volumina, ac si in sæculo Ecclesiæ primitiuo fundata esset Societas, &c. *At tanto viro (quem noui literis ac virtute conspicuum Societatiq; addictissimum) non poterat Illa encomio minus celebri commendari.*

52. * A NICOLAO TVRLOT Canonico, & Archipresbytero Namurcensi in Thesaurò Doctrinæ Christianæ in Præfatione. Sanctus Ignatius (inquit) Fundator Illustrissimæ Societatis IESV rudimenta Christianæ doctrinæ pueris explicabat, & ab suis subditis nihil exigebat auidius, quàm vt se totos huic rei impenderent. Quod hætenus præstitere adeo ardenti zelo, & Christiana charitate, vt Orbem nouum Christo pepererint, & Orbem Christianum innumeris erroribus purgauerint.

gauerint, hæresumque monstra profligauerint, Dæmone, & eius affeclis nequicquam freudentibus.

53. • A FLORITIO RIQVABOVRG, *In Prefatione vite* *Contra*
P. Gasparis Barzei: Eo tempore (*inquit*) quo innumera hæ- *quas sub*
 rum capita pullularunt, Deus Optimus Maximus Societa- *Christi*
 tem excitauit, quæ sub vexillis Christi fidem Christianam *vexillis, vt*
 propugnaret, & tanquam Clypeo Ecclesiæ Catholicæ ho- *Ecclesiæ*
 stes arceret, &c. Nullus Ordo (*subdit*) in Ecclesia Dei ma- *clipeus fidẽ*
 iori conatu Christi fidem & auidius propagat, adeo vt *propugnat;*
 de eo dici possit, in omnem terram exiuit sonus eorum, *hostes ar-*
 &c. *cer.*

54. A FEDERICO IAMOTIO Erudito Germano, qui in car-
 mine Græco-latino ad P. Delrium pro suis de Magia disquisitioni-
 bus, sic suum protulit de Societate iudicium, apud P. Auendaño in
 suo Epithal. sacro dissert. Proæmial. n. 79.

Hinc catus, & prudens vir colligat instita prorsus
 Esse Sodalitio fortissima pectora vestro.
 Aspera, quæ spectent, & semper ad ardua tendant,
 Magnaque suscipiant duro comitata labore.
 Sed mihi nec Cætus liceat memorare piorum
 Mystrarum, placidi IESV de Nomine dictos:
 Qui solida virtute cluent, operaque labore
 Difficili præstant reliquis.

Socij lau-
 dantur ex
 solida vir-
 tute, &
 laborum
 tolerantia.

55. A IOANN. TAPIA Hispano, qui inter officiosas absentium
 gratulationes non inuenisset in Borgia Generalis creatione, illi ex
 Vrbe Valentia has literas dedit: Gratulentur cuncti mortales è
 terra, cui grates agunt immortales è cælo, ac nominatim
 singularem eius erga te indulgentiam collaudent, dum pro
 populis, qui tantum corporibus tibi parebant, eos dedit qui
 etiam subiecti sunt animis, ad imaginem vnus Trinique
 Dei procreatis, vt ipse è dominatu terreno eucheris ad prin-
 cipatum caelestem, curandosque, & regendos acciperes ho-
 mines quosdam diuinos, nationem eiusmodi, qualem nemo
 Regum sortitus est. Ita distant Imperia, quæ humanis confi-

Ij. diuinũ
 homines:
 & Natio-
 qualem ne-
 mo Regum
 sortitus est.

lijs, & quæ mandantur diuinis. Et ex his, quæ ad imperandum leguntur, lector apparet. Bonum sit, felix, faustumque Paternitati Tuæ onus, per quod mundo peccatorum leuantur onera, munus simillimum muneri Redemptoris. Societas, cui nunquam IESV Societas abest. *Ita Par. 3. Hist. Soc. lib. 1. num. 33.*

*Societas
opus abso-
lutissimum,
fidei propu-
gnaculum,
veritatis
tutela.*

*Arca scien-
tiarum,
discretionis
Thesaurus,
&c.
Exod. 31.*

*7.
Orbis Pa-
rens, sapien-
tia Cynosu-
ra, virtutis
asylum.*

*Lapidicina
caelestis,
presidium
militantis
Ecclesie,
sacra Bel-
lonæ cohors
prætoria.*

Apoc. 21.

21.

*Apoc. 21.
23.
Bellatrix
legio tot
insignita
ducibus,
quot mili-
tibus.*

56. * A FRAN. HERRERA MALDONADO : *Canonico S. Ecclesie de Arbas in Epitome Historiali Regni Sinensis fol. mihi 43. vbi ille hoc testimonium præ cæteris selectissimum latine redditum dedit: Salue (inquit) Religiosissima Societatis IESV Familia, Beatissimi viri Ignatij de Loyola Opus absolutissimum. Salue fidei Propugnaculum, veritatis Tutela, Arca scientiarum, Propitiatorium vbi ingeniorum vis perpolitata, discretionis Thesaurus inexhaustus, puritatis mundities niuea, seruantur recondita. Salue iterum Orbis Parens terrarum. Quotquot enim hac luce fruuntur his omnibus vitæ rationalis lucem afflas, & æternæ iter ostendis, tum omnigenæ præceptis sapientiæ, cuius es Cynosura fulgentissima, tum totius disciplina virtutis, cuius es Asylum tutissimum. Lapidicina caelestis, è qua tot excinduntur summi pretij lapides rutilantissimi, qui radiantium more astrorum exornant portas supernæ Ierosolymæ, Cuius immaculatus Agnus est lunien innociduum. Præsidium Militantis Ecclesie, Sacræque Bellonæ Cohors Prætoria: Bellatrix Legio tot insignita Ducibus, quot militibus, quorum vnusquisque maxima fortitudinis, & militaris prudentiæ laude non tantum militis, ac Centurionis, sed Imperatoris munus in his Dei Castris recte valeret exercere, Quænam virtutum insignia in tuis non effulgent Alumnis? quæ lux prudentiæ, quis sanctimoniæ splendor, quod scientiarum decus, & ornamentum in illis desideratur? exemplar sunt totius religiosæ perfectionis, totius vrbane conuersationis. Omni remota dubitatione in ipsis, & ipsorum ductu, exemploque assero vitæ rationalis fructum, atque dulcedinem capere tuarum Academicarum familiares, ac studiosos*

vniuer-

vniuersos. Omni igitur Te laudum præconio extollant,
 qui huius vitæ, quique politicæ notitiæ lucem hauserunt,
 cum quidquid scientiarum in ijs effulget, quidquid meriti in
 ijs elucet, quidquid præmiorum iam adepti sunt, id omne
 ex tui disciplina, labore, & solertia in edocendis omnibus
 hauisse cognoscunt. Parens, ac Patria recte diceris om-
 nium, quos materno sinu foues, exerces industria, ac saluta-
 ribus imbuis documentis. Vix pauculos numerabas ætatis
 annos, cum totius tum Christiani, tum Hæretici, tum Eth-
 nici Orbis famulatum, non imperium exultans suscepisti, di-
 uinæ gloriæ & animarum saluti ancillata. Orientem, occi-
 duumque solem æquis æmulata passibus, quæ arces Hæresim,
 quæ Idola conteris, quæ errantes instruis, quæ vitiorum pha-
 langes & agmina in tenebricosa lustra profligas; vbiq; scu-
 tum fidei, vbiq; Asylum Iustitiæ, Gladius Spiritus, ac Ter-
 ror spirituum tenebrionum. Nonne Alumnos tuos IESV
 socios, verè Seraphim dixerim, qui alarum suarum integu-
 mento fidei nostræ Arcam non tam contegunt, quàm prote-
 gunt, & Sacramenta vtriusque paginæ non tam velant, quàm
 explicant? Nonne seniores dixerim illos, qui adstant ante
 Thronum Dei, & armoniosis Sacrarum Concionum Cytha-
 ris suauissimum diuino Agno concinunt carmen? Nonne
 vigiles Salomonis Leones, qui insidenti in Throno Regi assi-
 dent Custodes? ac milites strenuissimi? Nonne exundantes
 Fluios, qui decorant, & ad tutelam ambiunt Ecclesiæ veluti
 exelsæ Urbis mænia, non tam pleno scientiarum alueo, quàm
 exuberante effusi propter Deum sanguinis eluione. Quo-
 rum diuinorum testium, ac Martyrum numerus supra cen-
 tesimum & multo plures excrescit. Quæ nam Mundi plaga,
 vbi non videantur altius impressa vestigia laborum tuorum,
 sudorum, & sanguinis, quibus irrigata tellus animorum gem-
 mascit in flores, maturescit in fructus, flauescit in segetes, ac
 scientijs enitet Alumnorum tuorum? Tu Turris illa Dauidi-
 ca tot instructa Clypeis, quot pignoribus aucta, ac filijs
 propu-

*Laudatur
 ex Alumno-
 rum insigni
 virtute.*

*Et scientia-
 rum decore.*

*Est Parens,
 ac Patria
 omnium.*

*Diuina
 gloria, &
 animarum
 saluti an-
 cillata.*

*Solis æmu-
 la arcens
 hæresim,
 errantes
 instruens,
 & agmina
 tenebrionum
 profligans.
 Eph. 6. 17*

*Vbiq; scu-
 tum fidei,
 asylum iu-
 stitiæ, gla-
 dius spiri-
 tus, &c.
 Isai. 6. 2.*

*Eius Alum-
 ni Seraphim
 Arca, se-
 niores ante
 Dei thro-
 num, leones
 vigiles Sa-
 lomonis.*

*Apoc. 4. 4
 2. Par. 9.
 19.*

*Exundantes
 fluij velut
 excelsa
 mænia Ec-
 clesiam
 ambiunt.*

*Ipsa Turris
Dauidica
tot instru-
ta clypeis
quot filijs.
Cant. 4. 4.
Victrix
hæresum,
gentium &
ignorantiæ.
Columen
labentis
Christianæ
Reip. ful-
crum, &
Basis sur-
gentis Ec-
clesiæ.*

*Alata
Familia O-
rientem, &
Occidentem
peruolans.*

*Geminis
charitatis
in Deum,
& proxi-
mos alis.*

*Iesuitarum
quantus
numerus?*

propugnata, qui quod calamo, & atramento exarant, id vitæ sanctimonix & sanguinis purpura contestantur. Tu quamplurimas narras contra Gentes victorias, quamplurimos contra Hæresim triumphos, quàm plurimos contra ignorantiam Doctores, qui exarantibus plusquam trecentis calamis quasi explosis bombardis Ecclesiæ transfugis, ac perduellibus mortem minantur, & inferunt, nisi calamos illos arduos vocaueris faces inscitix noctem, quæ toti iam Orbi atra incubuerat, propullantes. O labentis Christianæ Reipublicæ Columen! ô Fulcrum, & Basis surgentis Ecclesiæ, quæ inclinata olim, nunc firma, ac tuta persistit. Nec me angit scrupulus gratis ex cordis affectu ac beneuolentia tantummodo tot in te decora, tot laudum præconia congessisse: testor Orbem vniuersum, testor omnium oculos ipsos, quibus tot illustria virtutum stemmata, tot præclara facinora vbique vulgo obseruantur, adeo vt sine rubore ac censura mendacij pernegari non valeant. Age porrò ac mentis oculos infer in omnem terrarum Orbem, siue vbi sol occidat, siue vbi rediuius Caput vndis attollat, siue vbi ad maiorem & minorem Vrsam deflectat, illuc pernicibus alis peruenisse reperies alatam hanc Familiam, alis, inquam, illis geminis igneis charitatis in Deum, & proximum, nec vnum, aut alterum sterili numero reperies socios IESV, Ignatij Alumnos & asseclas, supra quindecim, ipsorum millia, quingentos & octoginta duo enumerabis in centum fere Collegijs, ac Professorum, ac Nouitiorum Domibus distributos, & quasi in castra digestos ad bellanda noua bella, quæ elegit Dominus. ô incrementa virorum vnà ac virtutum, quibus adulta Societas IESV totius Orbis ambitum incolis, vt excolas tanto ipsius Orbis bono, tantaque Parentis optimi, ac sanctissimi Viri Ignatij voluptate, qui ex illa editissima cœli specula, filiorum suorum gratulatur laboribus, & præmia ex Aman- tissimo Patre familias Deo pollicetur. Salue Parens sanctissi- me, & iterum salue Ignati inçlytissime, tua sunt hæc tuorum filio.

fliorum elogia, tua decora: sed quoniam in tanto gloriae, ac laudum solo fluctuans inuenior, silentij anchoram cogor iacere, & silens ac Venerans hanc augustissimam Familiam IESV Societatem, filiolum tuam dilectissimam, & laudibus ne eam deteram, & mihi ne impar deficiam, optimè consultum existimabo. *Quid hoc Testimonio grauius, aut Societati honorificentius?*

Quorum
elogia
Ignatij Pa-
rentisenco-
mia sunt.

57. A PETRO NAVARRA *Scriptore satis apud omnes noto lib. 2. de Restitut. cap. 3. num. 60.* Exemplo (inquit) Ducis IESV, vt multos fratres in gloriam adducant (*Iesuita*) mortem non dubitant oppetere, & vt veri Apostoli pro Euangelij prædicatione, per passiones consummati, intelligentes se meliorem habere resurrectionem, & manentem substantiam. Quorum Sanctissimorum hominum egregiam virtutem & eximiam in omni genere, vel sapientiam vel pietatem, non prosequimur: nam neque id agimus modo, neque oportere existimamus eorum laudem nostris indignis vocibus efferre, quæ non vno in loco, Vario & obscuro sermone aliquorum, sed omnium clarissima & vna voce, toto orbe perfertur. *Hæc ille apud Euseb. de doctrin. Ascet. lib. 1. cap. 60.*

Iesuita vt
veri Apo-
stoli pro
Euangelij
prædicatione
mori nō
dubitant.
Hebr. 10.
34.

Homines
sanctissimè
egregia
virtute,
eximia sa-
pientia, &
pietate.

58. * A LVDOV. CABRERA *Cordubensi in præfatione ad Letorè pro Historia Orientali à Doctore Christophoro Suarez de Figueroa conscripta.* IESV Societas (inquit) animarum lucro pro more intenta, Ducis sui Euangelium, charitatis & obedientiæ alis elata, sic per totum terrarum Orbem circumtulit, vt Nominis sui splendore, & illecebris in admirationem amoremque mortales omnes rapuerit. Factumque vt Ecclesia Catholica eius doctrinæ radijs illustrata, nouum robur, fulgoremque acceperit. Non minus laudanda tempore pacis, pijs ad populum concionibus, & Sacramentorum frequentatione partuatur, quàm cum indicto bello, ex tenebrarum Principis tyrannide innumeras mortalium animas ad partes Christi traducit. Deus Optimus Maximus nunquam non in Ecclesia egregios Atletas suscitauit, qui novos hæresum auctores op-

Societas
intenta
animarum
lucro.

Charitatis,
& obedi-
entiæ alis
elata Euā-
gelium per
orbem cir-
cumtulit.

Eius do-
ctrina ra-
dijs illu-
strata Ec-
clesia.

Ggg prime-

Ignatius
Hispania
decus cla-
rissimum,
Luthero
oppositus.

Et Societas
sãcta, æque
ac doctã.

Ille Atha-
nasio com-
paratus.

Eius filij
fortissimi
Christi
militēs.

Quorum
doctrina &
sanguine
diues O-
riens.

Et totus
Orbis.

Societas
pãdicitur
Neomagi.

Item in
India.

primerent: & vt ceteros omittam, Luthero opposuit Ignatium Hispaniæ decus clarissimum, & eius Societatem sanctam, plane ac doctam, æquè humilem ac pœnitentem, nec minus charitatis operibus, quàm diuinarum contemplationi intentam. Quem satis laudauero, si Nazianzeni de Athanasio verbis vtens dixerò, Ignatium & virtutem ipsam, iisdem plane laudibus condecorandum, cum virtus ipsa & Ignatius nihil inter se differre videantur. Cæteris Religiosorum Ordinibus, quamuis viros virtute & scientia claros affatim habeant, nihil cedit Ignatius, vtpote ostentans Socios, seu fortissimos Christi milites, qui ad remotissima terrarum, & ferocissimas gentes per mille maris pericula delati, Martyriorum, & persecutionum genera omnia perpessi, æternitatem Nominis merentur. Testis Oriens Societatis sanguine, & doctrina diues: testis Septentrio ab erroribus toties defensus, toties fuso Sociorum IESV cruore nobilis: testis Gallia, Belgium, Germania, Anglia, palmarum & laurorum feraces, quibus tot victorias compensant. *Elogium sane Socijs ac Societati gloriosissimum.*

59. A REINOLDA Vidua opinionis sanctitate inclytã, que Canisio studio pietatis addicta Neomagi, vt partem suam vnicè diligebat. Quem cum in deligendo vita genere fluctuantem animaduerteret, diuino instinctu afflatuque, tale ante Societatem cognitam Oraculum dedit. Tu, inquit, fili, coaptaberis in nouum quemdam Sacerdotum Ordinem, quem in Ecclesia sua multorum in salutem parat Deus. Eos ego per visum vidi, & te ad eos adiungi. Graues erunt viri, docti, modesti, Deo pleni, & animarum charitate præditi. Bono igitur fac sis animo, & spe huiuscemodi te sustenta: nam breui à Deo poteris hoc dono. Ita Par. 1. Hist. Soc. lib. 4. num. 34. Vbi licet nomen huius Vaticinantis viduæ Sanctissimæ non exprimat, bene tamen apud Imag. 1. sæc. Societ. lib. 6. fol. 729.

60. * A CONFESSORE Vazci Gama insignis Lusitani, qui non obscure Nostrorum aduentum multo ante prædixerat dicens,
Ventu-

Venturos in Indiam Clericos vnus nouæ Religionis in Ecclesia Dei fundandæ illarum Nationum bono. *Euentusque verum Vaticinium probant. Ita Tom. 1. viror. Illust. Soc. vit. S. Xauer. cap. 4. fin.*

61. AB INCOLA ÆTHIOPIÆ, *Qui antequam ope Nostrorum Christo adiungeretur, asseueravit etiam, apud Gallas agens (Populus Æthiopiæ præ cæteris barbarus) Venturos eò breui Sacerdotes albos, qui Æthiopiam errorum plenam, aliam legem essent edocturi. Sic apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 1. cap. 2. fol. 64.*

Et in Æthiopia.

62. * A IOANN. ESCVDER, *Insignis virtutis Heremita, & ob sanctimoniam, & miraculorum patratiōem magni habito à Valentinis, inter quos ipse vitam agebat; qui in quadam Epistola ad Mossen Pardum, postquam duorum Regum, & aborum Principum captiuitatem recensisset, sic ait: Fæmina cooperta, & amicta sole parturiens magnos edet clamores, & pariet puerum, qui Mundi gubernacula tractabit: hoc est (inquit ipse) super Romanam Ecclesiam noua quædam orietur Religio, designata, vt in Mundum prodeat, & Apostolorum instar annuntiatura Euangelium, admonituraque fideles, vt fidei sustentaculo innitentes, nec persecutiones timeant, nec fascino filij perditionis: sed vigilantes stent, ne cadant; imminet enim periculum, constitutum in Ecclesia Dei Idololum aliquod, & fortè Pseudo-Pontificem, nisi se ipsum constituat, cogatque in Deum adorari. Tunc apparebit cælestis quidam homo, à quo dissoluentur, enodabunturque Sacræ Scripturæ nodi. Mihi autem persuadeo, hæc omnia breui euentura, nisi sententiam reuocet Deus, vt cum Niniuitis fecit. Spiritus sanctus te custodiat. In Æde S. Christophori de Concen-tayna 23. Octob. 1435.*

Et in Regno Valentino

Sub Mulieris solis amicta specie etiam prædicta

63. * A GASPARE ESCOLANO *Iste propheticus sermo dicti Heremite de Societate explicatur egregiè. Par. 2. Decadis I. Historie Valentinorum per hæc verba: Quod asserit de Religione noua, nouisque hæresibus, videtur nobis depingere Martini*

Lutheri in sequens vestigia eius erroribus opponitur.

*Euangelium
in multis
Orbis Pro-
uincijs ful-
sit, in om-
nibus de-
clarauit.*

Lutheri hæresim. Hic anno 1517. Caput extulit, habuitque Reges aliquot sequaces, qui in suis Regnis Pontificiam sibi vsurpabant auctoritatem, vt in Anglia. Noua autem Religio forte est Iesuitarum, seu Patrum Societatis IESV, quæ Lutheri insequens vestigia, eius se erroribus opposuit, Euangeliumque in multis Christiani Orbis Prouincijs fulsit, in omnibus declarauit. *Hæc Escolanus Rector Parochialis S. Stephani, Historiographus Regius pro Regno Valentino.*

*Aliud de
Societate
vaticinium
Isai. 18. 2.
Cuius filij
Angeli ve-
loces, Isaiã
nubes, &
Columbæ.
Isai. 60. 8.*

64. A IOANN. FEDERICO LVMNIO: *Qui aliud Societatis Vaticanum in lib. 2. de Extremo Iudicio & Indorum uocatione recognoscit in Isaiã Propheta ad ea uerba cap. 18. Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam: ad populum terribilem, post quem non est alius. Et cap. 60. Qui sunt isti qui vt Nubes volant, & quasi Columbæ ad fenestras suas, me enim Insulæ expectant, &c. Et quidem Lumnius ait, Angelos Sodales nostros vocari, quia deuotione alacres, & spiritu per vastissimi maris pericula Pontificis auctoritate, ad incognitum Orbem transuolauerunt. Nubes propter celerem obedientiam & affluentem uerbi Dei prædicandi, & prærogatiuam & gratiam. Columbas, quia Societas pacifica est, felle caret, simplicitate commendatur, gemit meditando, & Syluestres Columbas domum rediens adducit. Ita apud P. Nigrum. Commentar. Regul. Soc. Par. 3. n. 11.*

*Societas
maius Ig-
natiij mira-
culum.*

65. * A GVNDISALVO SANCHEZ LVZERO Doctore Canonico Granatensi, & Commissario Apostolico in Concione Beatificationis sanctissimi Patris Ignatiij à fol. 1. ubi ille Societatis, ac sociorum existimationem miris encomijs sequenti testimonio fideliter latine reddito belle confirmat. Certissima, inquit, sanctitatis sanctorum argumenta sunt eorum miracula, maximè cum in eius testimonium patrata sunt: plura equidem hodierna die S. Patriarchæ Nostri sanctitatem patefacere nobis possent: uerum vnum nobis erit instar omnium, id est Societas IESV, quam in Ecclesia Dei instituit, cuius amplitudo Mardochei somno mihi præsignata videtur: in quo cum sibi Regina
Ether

*Fuit in
Mardochei
somo figu-
rata.*

Esther felicitas exhiberetur, fonticulum vidit, ex quo magnus quidem & altissimus fluuius emanabat, qui in solem transformatus, in plurimos riuulos deriuabatur. Paruulus fons, qui creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Iure optimo (*inquit fol. 2.*) omnes Religiosi Ordines, magni Ecclesiæ Fontes appellari possunt, cum salutaribus zeli sui aquis illam fecundarint: inter eos Societas IESV parua quidem (*paruus fons*) & natu minima, sed Ecclesiæ Benjamin in eum excreuit fluuium, qui torum per Orbem sese effuderit. Qui fieri potuit? aperiam: quia scilicet eius aquæ solis omnia perlustrantis radios referunt, & in lucem, solemque, &c. Vnde minimè vulgares Societatis IESV virtutes enitescunt duæ, lux, & puritas, aqua ex sole manans, sol ex aqua Oriens, & in aquas plurimas redundauit; id est in plures fluuios, quorum vnus fluxit ad Germaniam, alius vero in Angliam, vnus ad Iaponiam, alius ad Indos occidentales: vnus ad conciones, ad Confessiones alius mirabiliter illuminando, & purificando permanuit. *Et postea fol. 11. subdit*: O Sancta Societas IESV Candelabrum diuina manu elaboratum, atque de industria efformatum, vt luceat in Ecclesia tot Solaribus radijs, quot te circumuestiuit: quisnam poterit explicare lucem doctrinæ, & Sanctitatis, qua in medijs mundi huius tenebris hodie, na die præfulges: Seraphica certe lingua opus esset: ne cadas animo Religio Sancta, propterea quod Deus ad Aquilonarem portam te collocauit, vt ventis infernalibus agiteris; hoc enim data opera fecit, vt magis ac magis accendatur lux illa magna, & splendor, quo Te decorauit, & vt oculis æmulorum tuorum patefiant altissimi gradus & talenta ditissima doctrinæ & Sanctitatis, quibus te locupletauit, quo tandem pudore suffusi obmutescant, & oblatrare & obstrepere desinant. *Et rursus fol. 12. subiungit*. Dicite mihi, amabo Vos, quisnam Ecclesiam Iaponum, Sinarum, & fere totius Orientis (quo vix vllus Apostolorum penetrauit, aut vestigium reliquit, quod statim non

Esther 10.
6.

Ecclesiæ
Beniamin.

Paruus fons
qui creuit
in fluxum
torum per
orbem sese
effunden-
tem.

Ecclesiæ
Beniamin.

Candela-
brū diuinæ
manu elab-
oratum.
Exod. 25.
31.

Doctrina,
& sancti-
tatis luce
in Ecclesia
præfulgēs.

Que in-
gruentibus
persecutio-
num Aquil-
onibus
magis ac-
cenditur.

Orientis
Ecclesiam
laborum
expensis
erexit.

*Scientia,
& Sacra-
mentorum
fontes iam
pene turbidi
clarificauit.
Isai. 35 1.*

*Primum;
Academijs,
scriptis,
pulpitis,
collegijs, &
Cathedris.*

*Secundum;
exomologeseos,
&
synaxeos
frequentia.*

deleteretur) à fundamentis erexit? quis alius Idololatriam im-
mensis propemodum laborum, famis, persecutionum, Mar-
tyriorum, & miraculorum expensis illinc ablegauit, ac expu-
lit, quàm Societas IESV? quibusnam alijs aquæ-ductibus in
terras illas inuias & inaquosas, gratiæ suæ Euangelicæ aquas,
ab Anglis, & cæteris Hæreticis repulsas, induxit, & inuexit
Deus, ita vt lætetur deserta & inuia, & exultet solitudo, &
floreat sicut lihū, quàm Societatis hominibus? Eius indu-
stria & sapientia (*addit fol. 18.*) duo Ecclesiæ fontes scientiæ,
& Sacramentorum iam pene turbidi, & penè guttatim stil-
lantes, clarificati sunt, & velut primis Ecclesiæ temporibus
plenis canalibus iterum cœperunt fluere. De fonte scientiæ
dicant totius Orbis Academiæ, in quibus ferè soli Socie-
tatis IESV Scriptores præleguntur: dicant innumera prope-
modum eorundem Scriptorum doctissima volumina: di-
cant totius Ecclesiæ Pulpita: dicant Aedes Collegiatae ac
Cathedrales: dicant omnes Religiosi Cœtus, dicat Christia-
na iuuentus: dicant & ipsi hostes Hæretici, Societatis IESV
scientiam deprædicent, & reformident. Dicant Æthiopica,
Sinica, & Iaponica Imperia: dicant Cambaya, Monomotapa,
Brafilia, & India Vniuersa, &c. De secundo fonte Sacramen-
torum (*concludit tandem*) quis eorum iam pridem exulantem
frequentiam, & per Societatem IESV reuocatam satis ponde-
rare possit? Testes appello exomologeseos tribunalia, dicam
ne pharmacorum omnium ad curandos animi morbos offi-
cinas? Testes appello sacrae synaxeos paratas mensas, & fre-
quentissima, vt in Ecclesiæ primordijs, conuiuia: testes appel-
lo tot Sodalitia mira animorum retia; ô quanta bona no-
bis pariter venerunt tecum ô Societas IESV! Dicamus ergo,
& iure optimo, in diebus eius remanuerunt putei aqua-
rum, &c. *Haëtenus inter alia innumera ex tanto Doctore prælibasse
sufficiat.*

66. * AB ALFONSO VILLEGAS *Scriptore notissimo
Capellano S. Ecclesiæ Toletanae Tom. 1. de Sanctis Extrauagantibus
sub*

sub finem folij mibi 477. col. 2. David Rex, (inquit) Christi Do-
mini typus fuit, vxores vero illius plurimæ, quibuscum iniit
matrimonium, Sacras Religiones adumbrarunt, quas ha-
buit, ac habet Deus in Ecclesia sua. Abifac virgo, quam du-
xit David iam senex, vt corpus suum frigidum foueret, & ca-
lesceret, Sacram Societatis IESV Religionem significat; quæ
senescente & frigescente, & iam pene delirante Mundo In-
stituta est, vt habetur in Pontificis Pauli V. diplomate ad
eius confirmationem edito ann. 1543. Præcipuus eius finis
est exaltatio fidei, & salus animarum: vnde eius exercitia
sunt, concionari & iuuentutem instituere, fidei rudimenta
edocere, Sacramenta pœnitentiæ & Eucharistiæ administrare,
quibus quidem Corpus Christi mysticum, fideles scilicet fo-
uentur & amore Dei exardent longe felicius, quàm frigidum
David calore Sulamitis, &c. Et fol. 484. Concludit. Dico de-
nique Ecclesiam sanctam à Spiritu S. Sponso suo Aciei Ca-
strorum bene ordinatæ comparari. In exercitu bellico pedi-
tes & equites sunt: in Ecclesiæ autem exercitu Religiosi sunt
Equites, verum Societas IESV est Acies Peditum bombardis
armata: sunt enim bombardæ non pridem inuentæ: fuit
etiam Societas IESV nuper Instituta, Bombardæ eminus fe-
riunt; haud aliter isti Religiosi ex Vrbe Indias, ex occidente
Orientem quasi vibratis pilis percusserunt, expugnarunt, su-
perbas Idololatriæ Turres subruerunt, & innumeras nationes
Christiano Imperio adiunxerunt: bombardæ non nisi tor-
mentario puluere accenso disploduntur: Ita & hi Religiosi
diuini amoris Igne inflammati maiorem Dei gloriam anhe-
lant, & proximi salutem. Hæc ille.

3.Reg.1.2
Abifac su-
lamitis
Mundum
frigidum
calesciens
Eius finis
fidei exal-
tatio, &
animarum
salus.

Cant.6.9.

Est pede-
stris Ecclē-
siæ acies
bombardis
armata.

67. * A CONGREGATIONE CLERICORVM Virgi-
nis Assumptæ in Collegio Neapolitano Nostræ Societatis erectâ, in
Compendio vite S. Ignatij Italicè scripto, & Hispanicè reddito, &
Lime typis excusò, anno 1628. fol. 9. vbi illa præclaram Societatis
famam, & heroica gesta sequenti testimonio commendat eternitati.
Quamquam (inquit) supradicta omnia maximam S. Ignatij
sancti-

De toto
terrarum
orbe bene-
merita
mirabili
animarum
fructu.

sanctitatem satis superque comprobant; nihilominus tamen multo magis eam commendant Sacri Ordinis ab ipso Instituti, de toto terrarum Orbe benemeriti præclaræ res gestæ fructusque mirabiles, quos è Filiorum eius laboribus toto Orbe circumfusa, Sacrosancta percepit Ecclesia: scilicet, ex fructibus eorum cognoscetis eos; qui enim fieri possit, ut bona non sit arbor quæ bonos fructus facit? Quomodo Fons ille supereffluens non sit & Deo acceptissimus, ex quo tam brevi temporis interuallo, omnium virtutum, & scientiarum salutaria flumina, ad irrigandam aridæ desertæque terræ faciem emanant? Habet enim Sacra Societatis IESV Religio (ex quo primum Instituta fuit ad hunc usque diem, octoginta sex annorum spatio) sex supra triginta Prouincias, in quibus octingentas domos & Collegia habet. Religiosos autem toto Orbe, terra, marique dispersos, quindecies mille & quingentos. Habet Doctores quàm plurimos. Habet & in omni scientiarum & facultatum genere scriptores egregios. Habet in vna Europa viginti quatuor minimum Academias sibi concreditas, amica Principum, Regumque voluntate benè firmatas; vbi Societas sola Doctoris lauream impertitur. Habet amplius ducentos Martyres, qui tum ab Hæreticis, tum ab Ethnicis trucidati, pro fide Catholica vitam & sanguinem profudere. Innumeros verò, qui peste infectis insuientes, & ipsi grassante pestilentia sublati sunt. Habet duos in Sanctorum albo, sex autem in Beatorum numero conscriptos: multos etiam in Sacra Rota inter diuos breui referendos: multos præterea vitæ sanctitate & miraculis clarissimos, de quibus perquiritur, ut & ipsi suo tempore in sanctorum Catalogo inscribantur. Iam verò quàm copiosam piscium multitudinem concluderint, hi fideles Christi Piscatores; quot animas in rete Petri contruserint, quis suppetet? cum vnus Xauerius, Ignatio Parente digna proles, ducenta supra decies centena millia infidelium manu sua baptizauit? Nuper autem anno 1626. iussu Imperatoris pernumeratis

*Scatens
salutaribus
virtutum,
& scien-
tiarum flu-
minibus ir-
rigantibus.*

*Commen-
datur ex
Prouincia-
rum multi-
tudine.*

*Ex Colle-
gijs, scrip-
toribus,
Academijs,
Martyri-
bus, &c.*

*Ex copiosa
animarum
piscatura.*

*Gentilium
in Oriente,
ac hæreti-
corum in
Germania.*

qua-

quarundam Germaniæ Prouinciarum Hæreticis, qui ex adulterinis Lutheri plantarijs euulsi, in sanctæ Romanæ Ecclesiæ pomario Filiorum Sancti huius Patriarchæ confiti sunt manu, inuenta sunt quingenta supra decies centena millia. Accedit quod in tredecim Prouincijs, quas obtinet Societas IESV inter Hæreticos, magnum certè Scholasticorum numerum in scholis suis docet, & optimis artibus, omnique virtutum genere instituit, magno labori fructu pari respondente: hac enim ratione ab ipsa pueritia veram & sanctam fidem Catholicam imbibunt, & in ea reluctantes licet Hæreticis conferuantur. Anno præterea 1610. sibi credita quinquaginta supra decies centena millia Neophitorum à suis baptizatorum Societas in India Orientali Christianæ fidei præceptis informabat: exclusis ab hoc numero tum ijs, qui ad illum vsque annum obierant: tum ijs etiam qui postmodum è tenebricosa infidelitatis nocte, ad clarissimam fidei lucem emerere. Taceo infinitos prope quos in vastissimo Æthiopum Imperio tum schismaticos tum Ethnicos Christo adiungere: prætermitto quos in Orbe nouo apud Indos Occidentis in Peruanis ac Mexicanis Imperijs, in Insulis Philippinis, in immenso propemodum Sinarum Imperio, in Mogor, in Africa, in Belgio, in Hollandia, & Zelandia, in Anglia, in Dania, & apud Turcas, è Dæmonum castris ad Christi copias traduxere. Hi enim proculdubio quemlibet numerum superant: quapropter Clemens VIII. Pontifex Maximus, Dextrum Ecclesiæ Brachium Societatem IESV appellauit. *Hæc Congregatio Neapolitana Clericorum nobilissima.*

Schismaticorum in Æthiopia, & Indorum in Occidente.

68. AB ALBERTO STANISLAO RADIVILIO; S. R. Imperij Principe Duce in Olyka Cancellario magni Ducatus Lituaniæ anti-que pietatis, & sapientiæ Heroe, & sanctæ Ecclesiæ inexpugnabili defensore, ac bonorum Patrono. Mensis (inquit) Iulius copiosam messem adulta segete declinantis sæculi per Ignatium Loyolam Societatis IESV Parentem collegit, qui tam vetus quam recens zizanium à Luthero, & Caluino profemi-

Societas vigens in corruptione morum.

H h

natum

*Speculum
integerrima
Sancti-
tatis poli-
tissimum.*

*Spiritali-
bus incre-
mentis
Ecclesia
horreum
locupletans*

*Cælo, &
Orbi fru-
tuosa, ac
hostibus
formidolo-
sa.
Cant. I. 5.*

*Laudatur
cum suo
fundatore.*

*Ex Missio-
nibus, &
alijs mini-
sterijs.*

natum euellere nititur, Christique, ac Ecclesiæ agrum lolio, ac tribulis expurgare. Viget Religio ab ipso fundata incorruptione morum, integerrimæ sanctitatis speculum politissimum, iuuentuti excolendæ, & erudiendæ addicta pro gloria summi Numinis (quod vnicum in votis semper fuerat Ignatio,) spiritualium bonorum incrementis Ecclesiæ horreum locupletans. Nec immerito veste nigra hæc dilecta IESV Societas tegitur: excipit nimirum liuidæ iectus inuidiæ, maleuolorumque persecutionibus impetitur absque vlla integritatis ingenitæ iactura. Ipsi sese denigrant aduersarij, suisque telis conficiunt, immeriti scelerum fœculentiæ. Potest libere illud sapientissimi Regum Societas vsurpare effatum: Nigra sum, sed formosa; etiam fructuosa & cælo & Ecclesiæ, & Orbi Vniuerso, laboriosa meritis, formidolosa hostibus. Hæc ille apud P. Nicolaum Lancicium Tom. 2. Opuscul. spiritual. 17. de præstantia Instituti Societatis num. 255.

69. A NICOLAO ZAMBECCARIO Secretario Sacra Congregat. in Oratione coram S. D. Greg. XV. supra Canonizat. S. P. Ignatij, de quo postquam dixisset, Hominem esse iuuandis hominibus vere natum, addit, Qui Societate, quam IESV Nomine appellauit, institutâ, atque à Paulo III. confirmata, id efficere conatus est, vt in peculiari Obedientia Sedi Apostolicæ præstanda, in pueris Christiana doctrina imbuendis, in Missionibus per omnes terrarum partes obeundis, nulla esset ætas, nulla hominum conditio, nulla vbiq; natio, quam homo in omnium salutem intentus, huius institutione familiæ non complecteretur. Et postea: Itaque cum ex varijs Orbis terræ locis, Ciuitatum, Regumque inuitatu homines Societatis expeterentur, ipse ductis Colonijs, domibus, Collegijsque fundatis, ex hac Vrbe varijs expeditionibus ad ignotas, nec vnquam auditas, nedum aditas nationes, Euangelij lucem inferre, fidei desertores ad Ecclesiam reuocare, orthodoxos in Religionis cultu stabilire, ita perpetuo studuit, vt tamen interea huius curam Urbis non omitteret, &c. Hæc ille.

70. A PETRO HARSIO: Cum nefas sane (*inquit*) meo quidem iudicio fuerit, posteritatem tam illustrium gestorum Societatis, facinorumque tam inelytorum, quæ in bello hoc spirituali contigere, cognitione fraudare, est quodammodo furtum, ac sacrilegium potius, honorem supremæ bonitati, à qua omne emanat bonum, & Iesu Christo summo nostro Capiti, cuius gloria imprimis spectatur, debitum quadantenus subripere, & Ecclesiæ gaudium subtrahere, iuxta id 4. Reg. 7. Si tacuerimus, & noluerimus nunciare, sceleris arguemur. *Hæc ille apud Fr. Ioan. Ponce in Approb. ad lib. de Triumphis fidei P. And. Perez.*

*Eius facta
nora non
recensere,
furtis, ac
sacrilegijs
annume-
randum.*

4. Reg. 7.
9.

71. A BELGIS Sapienibus, quorum vox erat: Si præter gymnasia nil foret, quo Reipublicæ prodesset Societas, merito fuisse in Belgium aduocandam, & quibus gaudet rectis, fortunisque omnibus dotandam. *Ita in Imag. 1. sec. Soc. lib. 6. fol. 772.*

*Illius Scho-
la quàm
Vtiles.*

72. AB AVLÂ HISPANICÂ Sub Philippo II. Cum aut nomen adhuc Societatis IESV, aut Instituta illa non nouisset satis, socios tamen, alij Papistas, titulo quàm odioso Hereticis, tam Catholicis glorioso: alij Apostolos magni Dei; Homines alij, sed humanæ carnis expertes, nominabant. *Sic Ibidem lib. 5. c. 10. fol. 668.*

*Socij Apo-
stoli magni
Dei, & ho-
mines hu-
mana car-
nis exper-
tes.*

73. A GASPARE RADINO Prope Craconiam Parocho: qui cum domi suæ haberet conuiuas celebris cuiusdam Ordinis Religiosos, & multa contra Societatem diu effutientes audiret, tandem Christiana charitate motus, maledicis hostibus dixit. Ô mei Patres, ego iam quadraginta annis cum Patribus Societatis familiarissimè ago, & nunquam vllum eorum vlli religioso detrahentem audiui, uti vos audio detrahentes viris de Ecclesia Dei, & Republica Christiana, ac de omnibus Religiosis Ordinibus optime meritis, quorum & exemplis templa vestra ad hunc splendorem reformata, & Institutione iuuentutis vestra Monasteria ante eorum aduentum vacua, modo sunt plena viris egregijs ex Scholis eorum suppeditatis. *Ita apud Nicol. Lancicium Tom. 2. Opusc. 17. n. 173.*

*Viri sunt de
Christiana
Rep. ac
Relig. Or-
dinibus
optime
meriti?*

*Quorum
industria
vacua Mo-
nasteria,
plena sunt
viris egre-
gijs.*

Apostolino-
stri sacu-
li, & Ca-
thol. fidei
defensores
acerrimi.

74. * A IOAN. BAPT. GALLO *Scriptore graui, qui tanti faciebat Societatis homines, ut eos non vereretur vocitare, Apostolos nostri sæculi, & fidei Catholicæ defensores. Ita apud Euseb. in vita parua S. Ign. cap. 22. fol. 115.*

Charitate
pleni, ma-
gna doctri-
na exorna-
ti, &c.

75. * A IOAN. PETRO GISANO *Historiographo notissimo, Societatis homines appellante, Charitate plenos, magna doctrina, prudentiaque exornatos, ardentissimos in Confessionibus audiendis, ac in omni Ecclesiastico ministerio efficaces. Sic Ibid. cap. 40.*

Quàm gra-
ta Deo
Iesuitici
Collegij
fundatio.

76. A DOMINICO LEITANO *Viro nobili ac pio Lustano, qui Burdigale Infantis Cardinalis Henrici negotia procurabat: is cum persamiliariter vteretur Francisco Baulono Burdigalensi Senatore, nulla sobole prædito, auctor ei fuit, ut Collegium Societatis Burdigale fundaret, asserens, Non posse gratius Deo rerum, quas vellet, nollet, abiens è vita relicturus esset, Sacrificium facere; neque posse solertius in sempiternum sibi quæstum peritura vertere: nec denique aliter posse melius in omnem posteritatem de Patria sua mereri, ijs præsertim temporibus, quæ Religiosorum talium auxilia flagitarent. Ita Par. 3. Hist. Soc. lib. 8. n. 239.*

Societas
sub IESV
Nominis
prædesti-
nata.

77. AB AND. SEMPLE DE TOBAR *Nobili Matritensi, ac scriptore in vulgari idiomate non vulgari, qui in suo Tomo de Aduent. & de sanctis in sermone ultimo Circumcisionis, agens de IESV Nominis impositione in Societatis IESV laudes quàm suffissime discurret in toto S. 5. Et in primis (ait) IESV Nomen stemma electorum, ac prædestinatorum est, secundum illud Bedæ, Huius autem Nominis etiam electi in sua spiritali circumcissione participes existere gaudent. Erunt ergo electi, ac prædestinati à Deo Iesuitæ: quorum gloriosam familiam è fortibus militibus, & sub IESV signò, pro Dei gloria contra Satanam debellantem describit prophetice Nahum Propheta cap. 2. 1. Ascendit, qui dispergat coram te, qui custodiat obsidionem, clypeus fortium ignitus. Vbi Rupert. Horum fortium Clypeus verbi Dei, verbum Dei est, & clypeus utique ignitus.*

Fortibus
militibus
gloriosa.
Nah. 2. 1.
& 3.

tus. Contra quos ignitus iste Clypeus, nisi contra Draconem? IESVS Clypeus horum militum inclitorum est, contra Dæmonem pugnantium: IESVS Stemma gloriosæ Societatis, & ignitus Clypeus decantatur à Propheta. Et postea addit Rup. Ascendit Euangelizans contra Draconem: & quæ signa magis nota Societatis contra Draconem Dæmonem Euangelizantis, non qualitercumque, sed fortissimo IESV armatæ Clypeo. Hunc illi tanquam sponsæ sponsus IESVS offert, dum alteri sponsæ suo nomine dixit: Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum. Guerricus: Non est cur timeas integritati, IESVS quippe impressus in corde, expressus in opere, hoc est in brachio munimentum est Castitatis. Hæc quæ de Maria dixit Guerricus, de Societate, quæ IESV sponsa est, intelligo. Quasi diceret, ô mea Societas, quo plura tua decora, plura facinora, plures habebis inimicos, ideo Ego tuum scutum: cui sponsa Societas respondit, quod Dauid aduersus Gigantem: Tu venis ad me cum gladio, & hasta, & clypeo, ego autem venio ad Te in Nomine Domini. Hoc Nomine IESV, hoc scuto vel aduersarios gigantes Societas ridet: non lapidibus armatur, sed Nomine, sed IESV ad triumphum, ad victoriam. Quia vt bene dicitur Prou.30. 5. Clypeus est omnibus inuocantibus eum. Melius autem Societatis, & Iesuitarum. Illi his armis induti, hoc IESV scuto protecti valenter contra propugnarunt: id dicat manifestus fructus animarum, frequentes ac mirabiles Vniuersi Conuersiones: id prædicent Indiæ, vbi idola muta & destructa, fundata per Societatem Catholica fide, conculcato satana, victo Dracone sub tanto clypeo. Quid mirum? Sanctum, & terribile Nomen eius Pl. 110. 10. & vt Euthymius ait: Christi quidem Nomen terribile est, quia Dæmones expellit, Clypeus enim omnibus inuocantibus eum. De Iesuitis hoc plane dictum. Hos autem fortes milites, sanctos, & doctos esse homines Societatis hoc scuto Nominis IESV munitos, ac scutulatos, plane vel ipse Christus Dominus

Eius ignitus Clypeus contra Dæmonem IESVS est.

Cuius ipsa sponsa, ipse scutum. Cant. 8. 6.

Quo armata aduersarios gigantes prostermit.

1. Reg. 17. 43. Prou. 30. 15.

Sive idola destruens, siue satanam conculcans ingenti animarum fructu.

Plal. 110. 10.

Mar. 16.
17.

*Quo scuto
triumphat,
vincit, &
crescit.*

per Marcum edisserit, cum ait, In Nomine meo Dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, &c. De Apostolis id effatum, sed de Iesuitis intellige. Illi enim sunt qui hoc clypeo Nominis IESV protecti prosternunt Dæmones, linguis loquuntur nouis: illi primi sunt qui pro armis IESVM habent, cuius protectione ac munimine, de Dæmonibus, de aduersarijs triumphant. Hoc scuto triumphat Societas, hoc vincit, hoc crescit. Sic ille.

*Ignatius
Apostolici
auctor in-
stituti, &
nouorum
Apostolo-
rum Caput.*

*Magnorum
fluuiorum
fons pene
marcidum
orbem vir-
tute ac li-
teris inun-
dantium.*

*Societas
caelestis
propago
Ecclesie
nemori
instita.*

*Exercitus
hominum
accinctorum
Ecclesiam
triumphis
locupletan-
tium.*

*Ij Mercurij
caelestes,
Oracula,
Soles.*

*Euangelij
Præcones
eximij tu-
ba caelestes.*

78. * AB ALVARO PIZAÑO Doctore Canonico Cordubensi eximio Concionatore, ac sacrarum literarum professore sapientissimo, in sermone Beatificat. S. Ignatij longum, & honorificum valde de Socijs, ac Societate testimonium dedit, quod latine redditum sic se habet. Fuit (inquit fol. 4. cap. 2.) Ignatius illustrissimi, atque adeo Euangelici Auctor Instituti, nouorum Apostolorum Caput: Magnorum Fons fluuiorum, qui totum orbem inundantes sterilitatem iam, ac prope marcidum, irriguis suis, tum virtutum, tum literarum aquis impinguarunt. Tenella quidem, ac caelestis propago, quæ in Ecclesiastico consistit nemore; breuissimo temporis spatio, ipsismet Libani super eminentes cedros superauit, in cuius umbrosis frondibus caelestes auiculæ æstus meridianos declinantes acquiescunt. Et postea fol. 9. col. 1. Confluit (inquit) Ignatius Religiosum exercitum hominum accinctorum, Doctorum prudentium, impigrorum in docendo, qui varijs victorijs & triumphis Ecclesiam locupletant. Sunt enim in ancipiti huius sæculi via velut in triuio Hermæ constituti ad caelestem Patriam iter indigitantes, consilio indigentibus caelestia sunt Oracula: in tenebris versantibus Soles: paruulis adultisque Christianæ doctrinæ Administri: frequentem Sacramentorum vltum edocent vitæ recte instituendæ sapientissimas Nationes; Confessionum generalium præstantissima pharmaca, tum aduersus peccati luem, tum ad vitam immortalem consequendam, Euangelij Præcones eximij & Tubæ Cælestes tradunt. Doctissimorum virorum Collegia omnium facultatum

tatum genere prælucentia constabiliunt, adeò vt quod de Simone Oniæ filio Sacræ pagine, de Ignatio affirmari possit, in diebus ipsius emanauerunt putei aquarum, & quasi mare adimpleti sunt supra modum. Primis enim Ignatij temporibus, omnia fere Germaniæ flumina, omnesque Belgici, & Anglici fontes exaruerant. In diebus ipsius remanuerunt putei aquarum, fundatis Collegijs, omniumque artium & Grammaticæ, & Rethoricæ, & Logicæ, & Philosophiæ, & Theologiæ, & Sacræ scripturæ Institutis Professoribus: longius profecto excurreret oratio, si fructus recensere vellem, quos hi salutare Ignatij Fontes Ecclesiæ Dei pepererunt, riuulorum suorum inductionibus fecunditatem illi dantes, illamque in hortum cælestem superis & mortalibus periucundum conuertentes, quibus Ignatianis Riuulis tanta paucis in diebus aquarum accessio facta est, vt in mare prope immensum exundarint, ita vt illud Isaiæ Societati IESV probe quædret: Repleta est terra scientia Domini, quasi aquis maris operientis 11.9. Quæ nam enim Nationum segetes? quæ Pro- uinciarum arua? qui Regnorum campi? quænam Insularum messes gloriosi Ignatij, eiusque Sacri Ordinis epota doctrina non lætantur? non luxuriant? & æternæ lætitiæ fructibus non abundant? *Et tandem fol 31.col.2. Fundatori Optimo, & eius Societati non tam coronidem, quàm coronam imponit eloquentissima hac peroratione. Te (inquit) pactionis Turrim, & Arcem cælo struictiorem, ad Ecclesiæ munimentum Christianus Orbis pronunciat Ignati, aduersus nocturna terriculamenta, splendidam facem, & ad depellendas in mortalis huius vitæ pelago ignorantæ tenebras Pharum incensam, Altarium Templorumque concinnitatem ipsam, & elegantiam luculentis sin minus verbis, certe obsequijs proclamabit, & occinet in Catholicæ Ecclesiæ summo vertice speculam collocatam, & vigilum, excubitorumque stationes ad detegendos propulsandosque Tartari insultus & insidias, strenuum Curatorem. Secundum ab Apostolis Ecclesiasticæ Classis mundi-*

Eccli. 50.
I.
Ignatius,
& Societas
in Simone
Oniæ filio
figurati.

Eius Colle-
gia saluta-
res sapien-
tia fontes,
ac Riuuli.

In Mare
prope im-
mensum
exundan-
tes,

Isai. 11.9.

Multiplex
Ignatij
elogium.

diali

*Societas
Agmen
egregium.*

*Crucis
vexilla in
remotissi-
mas natio-
nes indu-
cens,*

*Apoc. 7. 9.
Innumeras
Prouincias
diuino cul-
tui, aut
instituit,
aut resti-
tuit.*

*Defenditur
acriter in
Senatu
Parisiensi.*

diali hoc Oceano Gubernatorem, quo Rectore dixerim an
directore inaccessa hactenus, eaque propemodum infinita
emenſa maria, & ſuauiſter adſpirante implenteque vela diui-
ni ſpiritus aura ad portus appulſum nullo hactenus Euange-
licæ lucis veſtigio nobiles, nullis probatæ fidei fulgoribus illu-
ſtratos, in quibus per vnum Ignatium, eiusque Agmen egre-
gium, dum placida velut in ſtatione pietas accubaret, vna
verè in portu naufragium fecit impietas, & inde in confer-
tiſſimas populis Nationes, dum Idolorum ſpectra ſubduxit,
vexilla Crucis induxit, intulitque, vnde gemmarum immane
pondus, & pretioſiſſimarum glebarum theſauros auferre, &
abſtrahere ſolent in dies exaggeratas iam in Europa merces,
& opes pretioſiſſimum cæleſtis beneficentiæ opus, diuinæ
lumen fidei, æterni Numinis claritatem, lucra animarum
immènſa, quibus Tyrani Dæmonis. debilitatæ vires, auctæ
ſupremi Principis rationes, totque nationum miriades à te-
rriſſimi hoſtis iniuſto emancipatæ ſeruitio, ad regalem dedu-
ctæ amantiſſimi Numinis ſeruitutem, vt quando cæteris du-
cibus ad cæleſtem Imperatorem ex Angeli in Apocalypſi
præſcripto certa quædam agmina ſignarentur adducta, vni
Ignatio, eiusque florentiſſimo Ordini conſignari poſſe cen-
ſendum, omnem excedentes numerum turmas effuſas: vidi
turbam multam, quam dinumerare nemo poterat: cum vel
perdifficile ſit experimento probantibus non ſingulorum
nomenclaturam, vel reſtitutarum quaquauerſus terrarum
Orbem inſpicias apud Sinenſes, Iapones, Æthiopus, Braſi-
lios, Americanos, Afros, Germanos, Belgas, & toto diuiſo
Orbe Britanos, nomina recensere. *Hæc ille in ſummam Sociorum
ac Societatis laudem.*

79. A PETRO VERSORIO Regio Aduocato Pariſienſi ad-
uerſus numeroſam, & potentem Magiſtratuum aciem, & præcipue
Paſchaſij contra Parienſe Collegium acriter perorantis, cui Verſorius,
qui inter doctiſſimos religioſiſſimus habebatur, & vnus pro SOCIE-
TATE ſtabat, Senatu iterum conuocato, cum ſe humillimè inclinàſſet,
quaſi

quasi humi repens, respondere exorsus argumentis in contrarium à Paschasio propositis, longam, disertamque Orationem habuit pro Collegio, & SOCIETATE in hanc sententiam. Haud nouum, (inquit) Viri Amplissimi, SOCIETATIS IESV Patribus, neque ab vitæ genere, quod profitentur, alienum est, maledicta hominum de Ordine suo minus recte opinantium tacite, ac patienter ferre. Quod si maximè vellent in respondendo esse turbulenti, cohibet eos, at coërcet sacrosanctum illud eorum Ordini à Sede Apostolicâ inditum Nomen. Quod cum in memoriam assiduè reuocet auctorem, ac principem humanæ salutis Dei Filium, multis contumelijs & probrijs appetitum, in his quæ humanam solùm, non etiam diuinam attingebant naturam, mirum adamasse silentium; nequaquam finit eos de sua sollicitos ignominia esse, nisi cum diuinæ gloriæ defensione coniuncta sit. Quare eodem animo in hac controuersia sunt. Quicquid ad suam contumeliam declamatum est amicè condonant: si qua in re diuina laus violata est, in hac vestram, Senatores, implorant fidem. Tametsi enim tandem se ipsa defendit veritas; tamen cuiusuis Christiani est arcere ab innocente iniuriam, nec obmutescere, cum id in discrimen vocatur, quo ius, fasque continentur: palamque & publicè confusis, ac permutatis recti prauique vocabulis totius honesti naturæ corrumpitur. Igitur neque ego de mirâ illa Hypocrisi, quæ obiecta est, quicquam dicam. Criminatio hæc est quæ sola cadit in bonum virum: vltima obtrectatori materia, vbi & vitia & vitiorum species defecerunt. Quæ cum iam diu sola obijciatur, nihilque magis pugnet, quàm cum simulatione constantia; satis videri potest ipsamet ea diuturnitas refutasse: & non adumbratas, quas incessabat, sed solidas probasse virtutes. Quod autem SOCIETAS hæc damnata, ac nefaria secta, quod Protestantium, quod Donatistarum, Arrianorum, & Fraticellorum similis dicitur; ad id necessario, sed paucis est respondendum. Ignatium Loyolam perhonesto genere Cantabrum,

Et laudatur ex patientia in iniurijs.

Et ex IESU nomine à Sede Apost. indito.

Mat. 26. 63.

Aliqua in illâ obiecta diluuntur.

sunt multi in hac Vrbe, in Academia, in confesso opinor vestro, Patres, qui de facie nouerunt, cum inter nos, in hac regia sapientiæ, ingenti cum fama sanctitatis, iam grandis natu, & militaribus factis inclytus transtulit se ad studia literarum, vt ad salutem hominum procurandam, ad quod militiæ genus diuino quodam incitabatur classico, necessaria sibi doctrinæ compararet arma. Is ex hac ipsa Academia lectissimos iuuenes, cunctisque notæ, ac probatæ virtutis iuxta, atque doctrinæ, iisdemque præditos animis aggregauit sibi cum quibus inita præclari Societate operis, cum Christianam Rempublicam, & corruptis passim moribus, & suborientibus erroribus laborare cerneret; ad eam pro virili iuuantandam, conatum omnem, & impetum vertit. Nec modò notas nobis amplitudine animi complexus prouincias est; sed parte sociorum ad vltimos Orientis nuper aperti oras missa, plurimos mortales, nationesque integras ad signa compulit Saluatoris. Itaque non obscuro in angulo, sed in huius clarissimæ Urbis luce, in ipso Academiae sinu exorta primùm hæc SOCIETAS est: nec ad serendos, sed ad extirpandos errores. Quam ad rem cum intelligerent in teneræ institutione ætatis momentum inesse maximum, quamuis arduam, indiuisamque prouinciam, summo consilio cunctis viribus susceperunt: vt sinceræ adolescentium mentes contra hæreticorum præmunirent virus, ac nouis existentibus errorum magistris, nequaquam deessent in Ecclesia Dei noui veritatis Doctores. Hæc instituta Paulus III. Pontifex Maximus cum primùm nouit, ab doctissimis & clarissimis viris inspici expendique iussa, de eorum sententia ornatissimè comprobauit. Idem fecere, qui deinceps consecuti sunt summi Sacrorum Antistites, ac modo Synodus Tridentina. IESVITARVM nomen quid cuiquam negotij faceflat, equidem nescio, præsertim cum aduersarij fateantur idem esse, ac Christianorum. Quid enim modestius facere poterant, cum propriam certorum hominum

Vis conatus pro animarum salute, & errorum extirpatione.

Approbata à Summis Pontif. & à Trid. Synodo sub IESV nomine.

num SOCIETATEM, non communem omnibus conderent, eamque nomine distingui aliquo oporteret, quid, inquam, modestius facere poterant, quam ut id ei nomen imponerent, quod re commune, vocis duntaxat sono proprium esset? Neque ut nouum criminari possunt: quia fuisse olim quendam eiusmodi Ordinem constat, eiusque meminit multis in locis Panormitanus. Quamobrem per vestram fidem, Senatores, quænam est vel inscitia rerum, vel peruersitas animi, hunc Ordinem reiectum, ac nefarium dicere, cum eum primùm quidem Christi Vicarius Paulus III. deinde Iulius III. post hunc Paulus IV. post Paulum Pius, qui nunc superest IV. ac proximè ipsummet Tridentinum Concilium (in quo & Legati, & Episcopi, & Doctores multi ex Gallia interfuerunt) receperint, comprobarint, ornarint? Hæc qui nescit, audet de rebus publicis, de iure, deque iniuria hoc in confesso verba facere? Qui autem perspecta habet, & tamen criminatur, is permittitur impunè inter Christianos loqui? Quid, quod multi in Italia Reguli, in Germania, & Vngaria Episcopi, libera Ciuitates, ac Ferdinandus Imperator: in Hispania, Flandria, Brabantia Philippus Rex: in Lusitania, & in Indijs Lusitani Reges: in Gallia multis locis Rex ipse Christianissimus hos viros quasi in stationibus collocarunt ad propugnandam Religionem, & propagandam? Tamenne erit, qui hoc in conuentu, tanquam nouum & perniciosum genus hominum audeat deformare, & propulsare, quod Christianarum gentium cuncti Principes firmissimum à Deo Præsidium, miseris hisce temporibus oppositum contra Hæreticos, & Ethnicos arbitrantur & complectuntur? At enim verendum est ne peruetustam, atque clarissimam huius Urbis, atque adeo totius terrarum Orbis Academiam noua hæc natio euertat. Equidem semper Sacrum hoc Athenæum pro parente colui, colamque dum viuam, ex quo quicquid sum, quanquam agnosco tenuitatem meam, profectus sum; neque vlllo modo eius commoda

Quanta
de Socys
Principum
astimatio?

Eos firmissimum à
Deo præsidium
contra hæreticos
oppositum
clamantium.

mihi oppugnare animus est, sed tueri, & augere vel vita, & sanguine. Sed tamen hoc velim persuaderi sibi Domini mei finant, IESVITAS eodem, quo nos omnes sumus, animo esse, & Academiam venerari quasi parentem: neque conari irumpere ad euertendam, sed dignam existimare, ad quam stabiliendam, atque (si fieri queat) illustrandam, suos ipsi quoque qualescumque conatus conferant: ac demum rogare suppliciter, ut, quod naturæ iure permissum est omnibus, ut lumen de suo accendant lumine, & comiter erranti viam monstrent; id sibi interdictum ne velint. Nam, quod aiunt aduersarij, nullis deuinctos esse legibus; perinde ut alia, apertius est falsum crimen, quàm ut debeat, vel à mediocriter callido calumniatore obijci. Habent enim moderatores suos, habent instituta, quibus regantur: verentur pro summo Capite Romanum Pontificem: & in hac Vrbe Episcopum Parisiensem, & Rectorem Academiæ perofficiosè obseruant, & quibus in rebus æquum est, libenter vtrisque parent. Doctrina vero non alia est, quam quæ ab integerrimis Academiæ huius manauit fontibus, illimis, ac salutaris. Euolue, Paschasi, euolue catechismos ab his Magistris editos, tum tu, ab infamibus illis hæreticis, quorum ad contumeliam abs te coaceruata sunt nomina, quantum distent, intelliges. Si docent gratuito; id profecto faciunt, quod Euangelium monet, Gratis accepistis, gratis date. Si dona accipiunt; an quisquam adeò sit inhumanus, qui, quæ liberaliter deferuntur, accipi vetet ab ijs, quibus minus suppetat, vnde vitam sustentent? Oro vos, Viri clarissimi, reputate hoc cum animis vestris. Si alijs honestum est cum auditoribus suis de mercede pacisci, vnde locupletes, & opulenti fiant; quamobrem his nefas erit vel Euangelium sequi consilium, vel id accipere, quod nequissimis mendiculis non negatur. Nam quod additum de causa est pauperum; pudet me (meam fidem testor) pudet, pigetque attingere, adeò vanum est. Aliquot iam annis Claromontanum Collegium habent Iesuitæ,

quarto,

Eorum doctrina illimis, ac salutaris,

Gratis iuxta Euangelium docent.
Matt. 10. 8

quæro, & quod incommodum quisquam inde senserit? & quod sensurus vnquam sit, si clarissima Antistitis permittantur benignitate vti? Quid inde? Eo ne reductæ Parisiensium fortunæ sunt, vt paucorum hominum Collegium, penuriam, inopiam, famem allaturum sit terrarum Principi Ciuitati? Fac quadraginta cœci è vagis mendicabulorum quisquilijs, vel alia eiusmodi ignaua corpora huc ad nos immigrent, hi tua sententia, capient propemodum, vastabuntque hanc Urbem, adeoque exhaurient, conficientque rem, ac pietatem ciuium, vt religiosissimis mendicantium Ordinibus pereundum fame sit? ô præclara regendarum consilia Ciuitatum? Nunquam Senatores, nunquam bonorum atque doctorum hominum vlla in vrbe abunde est, neque vlla melior est annona Reipublicæ, quam horum copia. *Hæc Verforius ad repellendas Societatis calumnias liberè, & accurate dixit. Ita Par. 3. Hist. Soc. lib. 1. num. 10.*

80 A NICOLAO ZIEMECKI Archidiacono Pezeuensi in responsione ad famosum Anonymi cuiusdam calumniatoris libellum contra patres Societatis IESV in Polonia, in qua ille mirè eos defendit per plura Capita, & præcipuè Cap. 27. ex iuuentutis educatione, quam calumniatur Anonymus. Ego, inquit, præterea his duobus te mentiri ostendo. Primò experientia, quæ præcipuè docet Patres Societatis studia humi vbique depressa, & derelicta excitasse: & ad tantum culmen, fastigium, & perfectionem, in qua nunc ea videmus, extulisse ac perduxisse: quod etiam viri doctissimi, ex quorum numero aliquos ego supra produxi, agnoscunt, affirmant, & prædicant. Testatur & hoc aliud eadem experientia eosdem Patres à Deo immortali insigni quadam industria ad educandam excolendamque iuuentutem in literis & moribus donatos esse, plurimosque ex scholis illorum Viros illustres, & in omni genere scientiarum, quod ab illis tractatur, & in omni genere virtutum Christianarum exercitatissimos euasisse, & tanquam miracula aliqua sæculi prodijisse. Secundò vniuersi Orbis Christi-

Defenduntur Patres Societ.

illi vbique studia humi depressa excitant.

A Deo immortalis, ac insigni quadam industria ad educandam iuuentutem donati.

Eorum disciplina est
diuina
quædam
ingeniorum
instituzio.

ftiani testimonio, qui contrarium tuis dictis clamat, omnium Ciuitatum, omnium Prouinciarum, Regnorum, Regum, Orbis ipsius denique terrarum tripartiti. Hæc est sententia, hoc iudicium, hic communis sensus & consensus, Iesuitas miro artificio ad excolendam iuuentutem è cælis donatos, ad hoc præcipuè mundo iam senescenti & vitij repleto, & in eisdem inueterato, eisdem à Deo missos esse, vt iuuentutem saluberrimis præceptis instituant. Illorum denique disciplinam, diuinam esse quamdam ingeniorum institutionem. Nega si potes: quid enim tibi post tot mendacia, quæ fœdissimo ore euomisti, illicitum est. Ne tamen hoc vniuersi populi Christiani testimonium negare audeas, cum voces illius exaudiri non possint; en habes vnde omnia ita se habere intelligas, contentiones Orbis totius videlicet de tradenda Iesuitis sua iuuentute, suis dulcissimis iucundissimisque pignoribus committendis, studia concertantia & tam importuna Iesuitas in suis Prouincijs habendi: sumptus, quos in extruendis Collegijs, & instruendis necessarijs, faciunt. Iam vides vter hic mentiatur; fallat, aut fallatur, tunc scilicet vnus, an vniuersus orbis Christianus, qui Iesuitas propter instituendam iuuentutem accersit, ornat, amat, & commendat? Hæc Archidianus inter alia multa, quibus Socios ac Societatem in citata sua contra Anonymum responsione defendit, impressa Gracouia in officina Andrea Petricouij anno 1610.

Defenditur
contra Anonymum
Iesuitarum
doctrina
moralis.

81. AB AMADEO GVIMENIO Lomarenfi olim Primario Sacre Theologiæ Professore in Opusculo suo Verè aureo, cuius titulus est, Aduersus quorundam expostulationes contra nonnullas Iesuitarum opiniones morales. Vbi in Præfatione Dedicatoriâ ad Lectorem inter alia multa hæc in Iesuitarum doctrinæ laudem, ac defensionem scribit. Contra Societatis IESV Scriptores in dies augetur inuidia, crudelitas inualefcit, & de victoria sibi blanditur, licet per latus hostile in suamet ferrum viscera conuertat. Anonymus (nescio quis) contra moralem Iesuitarum doctrinam annis elapsis famosum libellum quàm pluri-

plurimis probris, & contumelijs contextum per Germaniam
 iparfit, &c. Simpliciter fateor prædicto Anonymo, primum
 idcirco (cum Louanij, anno 1646. euulgauit) respondere no-
 lui, quia libellum à viro Theologo elaboratum liquido non
 credebam, vtpote qui opiniones non tam vnus, vel alterius
 Iesuitæ, quàm aliorum Doctorum communes, infamiæ nota
 aspergeret, impiaque censura damnaret. Deinde calamum
 aptare hæsitaueram: tum quia Iesuitæ silentio spreuerant,
 calumnianti, vel sic exprobrantes, quod firmissimum do-
 ctrinæ murum, adamantinis opinionibus, ab antiquis, &
 peritissimis Magistris constructum arietasse attentauerit.
 Tum quia Louanij eodem anno 1646. reiecerat acutissimus
 Ioannes Caramuel in Theologia Morali lib.2. disp.12. num.
 1311. ibi. [Nescio quis Anonymus contra Iesuitas virus euo-
 mit, &c.]

*Qua firmis-
 murus est
 adamantini-
 nis opinio-
 nibus con-
 structus.*

Hæc, inquam, ab Opusculo exarando retardarunt. Sed
 proh dolor! Vix quinque Propositiones Cornelij Iansenij E-
 piscopi Iprensis damnatæ fuerunt vt hæreticæ ab Innocen-
 tio X. anno 1653. in Bulla, quæ incipit, Cum occasione, ex-
 pedita die 31. Maij (quam contra nonnullos ex discipulis per-
 tinaciter in eadem hæresi, varijs quæsitis coloribus, persisten-
 tes innouauit Alexander VII. anno 1656.) Quando libellum
 penè extinctum, & ad fauillas redactum, quidam ex Ianseni-
 stis, à quibus promanauit, in Societatis, inquam, odium su-
 scitatum, in variosque tractatus, & epistolas, non vno idio-
 mate digestum, dissectumque, per vniuersum fere Orbem,
 rabido furore correptus dispersit, &c. Et cum Iesuitarum
 moralis doctrinæ lacte omnes fere Theologiæ Professores à
 tyrocinio mulceantur in omnes iacula contorsit Anony-
 mus: omnes vno ictu ferimur. Quem propterea refellere
 tenemur, vt cum D. Thoma, & Magno Gregorio tradit Syl-
 uester verb. Contumelia. n.5 &c. Sanctorum ergo Patrum
 vestigijs insistens, pensum soluens, (quia Iesuitæ doctrinæ ad-
 dictissimus) opusculum hoc apologeticum communi luci
 dare

*Iesuitarum
 doctrinæ
 lacte omnes
 fere Theo-
 logiæ pro-
 fessores
 mulcentur.*

*ij anima-
rum profe-
ctui toto
nixu dediti
sunt.*

dare decreui, non ad reprimendam Anonymi audaciam, ut consulit Syluester supra, sed ne animarum profectus, cui toto nixu Iesuitæ omnes dediti sunt, ex his, quæ contra eorum moralem doctrinam obijciuntur, ne in pusillis quidem, & ignorantibus impediri posse videatur: tum ut à calumnijs vindicata inimicorum etiam calculo firmetur, & possit cum Augustino epist. 15. exclamare vniuersa Societas. [Hoc est quod acute vidit, qui dixit, vtiliores esse plerumque inimicos iurgantes, quàm amicos obiurgare metuentes.]

Prodiit etiam Groningæ, anno 1654. libellus alter famo-
sus contra Scholasticam Iesuitarum doctrinam cum hac im-
pudentissima inscriptione. [Apologia nouissima pro sancto
Augustino, Iansenio, & Iansenistis contra Pontificem, & Ie-
suitas, Auctore Samuele Maresio. Nimirum aduersus nup-
eram Constitutionem Innocentij X. qua in gratiam Iesuita-
rum, & Pelagianorum contra Augustini, & Iansenij sequa-
ces declarantur, & definiuntur quinque Propositiones in ma-
teria fidei.] Sic ibi. Sed quænam maior Societatis laus, quàm
eandem cum Ecclesiæ Capite in materia fidei subiisse fortu-
nam? quinam gloriosior contra hæreticos doctrinæ trium-
phus, quàm eisdem calumniantium telis impetiti, hostem-
que habere communem? Maresio modo parcam, quia hæ-
retica perfricatæ frontis libelli inscriptio, maxima Iesuitarum
doctrinæ commendatio est, &c. *Hactenus Amadeus in citato
Opusculo Valentia Typis edito anno 1661.*

*Ingens
Societatis
laus, eam-
dem cum
Ecclesiæ
Capite in
materia fi-
dei subire,
fortunam.
Hostemque
habere
commu-
nem,*

82. A CÆNOBIARCHA Sanctissimo ex rigidissimo eque
ac clarissimo Ordine, qui morti iam proximus iubet vocari ad se Bar-
cinonensis Proregis Confessarium P. Matrezius è Societate nostra
Sacerdotem, cui vixdum ingresso in conclauē decumbentis æger ipse
magna alacrique voce quasi gratulabundus aggreditur: Felicem te
(inquit) ô Pater, cui contingit socium esse eius Ordinis, in quo
quicumque decedit, vita fruitur sempiterna. Hæc mihi iam
nunc Deus ostendit, hæc palam omnibus nunciare manda-
uit. *Herebat hic nosler admiratione defixus, cumque tam singulare
visum,*

*Singulare
Societatis
elogium.*

visum, prohibente verecundia, non auderet admittere, & parem minimum felicitatem datam auguraretur ipsius egri Instituto, quod erat rigidissima etiam tum, & incorruptissima disciplina, addidit egrotus, dixitque cum gemitu, Saluari quidem ex suo Ordine quam plurimos, sed non omnes: ipsius autem Societatis omnes omnino, ac singulos ad mortem usque, in ea si constiterint, esse saluandos. Sic ille, ut refertur in Imag. 1. sec. Soc. lib. 5. cap. 8. fol. 650. Cui nam ergo Sociorum hacce cogitatione imbuto ac tanta spe nixo, vita sua quantumuis molesta ac longissima, possit esse non incunda.

83. AB ALTERO eximio Cœnobiarcha, qui postquam à nobis exercitatos aliquot è suis longe meliores, quam miserat, recepisset, ad Collegij Rectorem extat Epistola, quæ inter alia sic habet: Omnes Religiosi iam inde ab exercitijs spiritualibus reuertentes, adeo confratres suos humilitate, obedientia, alijsque virtutibus ædificarunt, ut omnes alij nihil charius habere videantur, quam vestra sanctæ Societati decem, aut duodecim diebus adesse. Impleri apud vos videmus illud Cant. 1. Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Ita ille Ibid. lib. 6. cap. 3. sect. 1. fol. mihi 790. Quæ duo testimonia licet ad Religiosorum Classes pertineant, hic tamen apponenda duximus, & quia anonymi sunt Auctores, & cui Familiæ nomen dederint, non declaro.

Et spiri-
tualium
Exercitio-
rum.

84. AB AVBERTO MIRÆO Celeberrimo Decano Antuerpiensi, qui reddens rationem cur adiunxerit Societatis Collegia ad Ecclesiæ Breuiarium continens Archiepiscopales Prouincias, Episcopales Diœceses, & Urbes, uti in Breuiario Imperij Romani descriptæ extabant Prouincie, Ciuitates, ac Legiones, ait in Epistola Nuncupatoria Geographiæ Ecclesiasticæ, Legionum Romanarum loco fortissimum Societatis IESV Agmen collocare visum fuit, quæ toto terrarum Orbe suas stationes habet, & pro Ecclesiâ passim excubat. Hactenus ille apud P. Gabrielem de Henao Par. 2. de sacrificio Missæ disputat. 27. sect. 12. num.

Societas
Agmen Ec-
clesiæ for-
tissimum.

Quæ toto
terrarum
Orbe suas
stationes
habet.

Et pro Ec-
clesiâ pas-
sim excu-
bat.

In Hispania Prouincias 5. habet, quae praecones Euangelicos dant ad utramque Indiam.

In Gallia totidem quae praecellentem operam praestant in seductis ad gremium Ecclesiae reducendis.

Et in Germania tres: in quarum collegijs iuuentus optimis moribus, & literis imbuuntur.

Societas laudatur:

Et Ignatius Patens.

Et Xaverium filius.

85. AB ALBERTO MIRÆO, *In libello Politiae Christianae lib. 1. cap. 19. pag. 77.* In vniuersis (inquit) Hispaniarum Regnis Societas IESV quinque Prouincias habet, quas vna cum singularum Collegijs operæ pretium hic fuerit ob oculos ponere, quod ex ijs potissimum desumpti fuerint, hodieque desumantur praecones Euangelici ad Christi doctrinam per utramque Indiam, longè lateque disseminandam. *Hæc ille: qui Collegia recenset quæ in vnaquaque Prouincia habet Societas. Et Ibidem cap. 25. pag. 105. subdit: Si vsquam alibi, in Gallia præcellentem certe operam præstat Societas IESV in seductis ad viam veritatis, gremiumque Ecclesiae reducendis. Ipsi autem in Gallia sunt Prouinciæ quinque. Et vniuscuiusque Collegia enumerat. Et Ibidem cap. 35. pag. 141. In Germania (inquit) tres habent Prouincias Patres Societatis, in quarum Collegijs iuuentus optimis moribus, & literis accuratè imbuitur: vel ipsorum etiam Lutheranorum iudicio, qui non raro liberos etiam suos ad ea gymnasia erudiendos mittunt. Sic ille: qui Auctor diuersus est à præcedenti Alberto Miræo, ut apud scriptores inuenio: fides sit penes ipsos.*

86. A SALVSTIO GERMANICO, *In suis Flosculis Historicis, siue Historia Vniuersali ab Orbe condito, sic ait: Eo tempore nascebatur Societas IESV, sancita à Paulo III. an. 1540. eo incremento, rerumque successu, quem vterque Orbis suspexit. Auctor Ignatius de Loyola, qui per tirocinium patientiæ ad sanctitatem miram euectus, prudentiæ, & humilitatis specimen fuit: cuius miraculum ingens Xaverius, sequenti anno in Indiam missus, qui terrarum tractus, & marium immensos obiens, myriadibus hominum Christo consignatis, eique aperta primum Iaponia in Sinarum aditu, raptus est febre, cum eius ignibus minor esset Orbis, quærendumque esset in ipso fonte incendij pabulum. Hæc Auctor florentissimus fol. mhi 590.*

* 87. A D^a. MARINA DE ESCOBAR, *Illam quidem Venerabili femina, sanctitate clarissima Virgine, tot tantisque diuinitatis*

nitatis arcanis & caelestibus illustrata mysterijs, vt & prima visa sit, nec passim habitura sequentem: adeò enim illi Deus familiariter alloquebatur indulgens, vt meritò videatur in ipsa, & suam duntaxat reperire letitiam, & vnicè cumulasse delitias. Hæc igitur spectabilis Virgo contemplationis dum quiescebat in ocio, hæc de sanctissimo Patre, de Societate, & Instituto mirabili, Deo reuelante, conspexit.

Vidit, inquam, Patres è Societate quàm plurimos sanctissimum Parentem Ignatium affectantes. Inter alios è Societate, qui Parentem nostrum Ignatium ab alta calorum arce comitabantur, ipsa singulariter illorum duos agnouit. Et rursus eidem sanctissimo Patri, dum ipsam Dominam Marinam familiariter inuisebat, suam Deus vniuersam Religionem aspiciendam proponit.

Visiones
mirabiles
de Instituto
Soc. Pa-
rente, &
alumniis.

Quædam admirabilis visio, quam circa altitudinem, & Instituti nostri excellentiam (in quo sicut & in numerosa filiorum propagine animarum bono perutili, sanctissimi elucet magnitudo Parentis Ignatij) ipsamet Venerabilis Virgo conspexit; sic habetur. Vidi, inquit, Societatis IESV Religiosum in quodam veluti feretro, licet vitam agentem, & quasi in contemplatione suspensum: illum plurimi ex eadem Societate religiosi portabant, quos etiam Angeli multi comitabantur: sed postquam in media cubi- culi mei planicie collocarunt allatum, obseruavi, sanctissi- mum IESV Nomen supra pectus habere; quod Venerabile Nomen adeo fulgentiores radios vibrabat, vt Religiosum ceu quodam gloriæ amictu circumdatum, & obuestitum corpus relinqueret. Radij autem per vniuersum terrarum am- bitum ad vsque remotiora confinia portendebantur; ita ta- men, vt splendidum, inflammatumque, quidquid attinge- rent, redderent. At postquam omnes, vt illum iterum vehe- rent, commoti fuerunt, Deo sic cuncta disponente, notauit; ipsummet feretrum dulcissimo IESV Nomine eximie pul- chritudinis radijs ab omni parte esse ornatum, illumque Re- ligiosum tam in manibus quàm in pectore quosdam veluti Soles eodem Sanctissimo Nomine, claritatis plurimum emit-

tente, similiter habere. Tunc mihi cuncta hæc valde admiranti ad aurem Dominus dixit; Societatis IESV institutum, supereminentem ipsius excellentiam, & efficacitatem eximiam, vt Nomen clarissimum meum, totum per terrarum Orbem sectatores eius circumferunt, meque illis fauente, num splendore doctrinæ, tum vitæ exemplo, & fidelium mentibus ingerant, & eas benedictas inflamment, tibi doloribus obrutæ pro voluptate haud exigua consulto volui ostendere.

Et paulo post: Angelos, *inquit*, alios aduentare conspexi, magnam & pulcherrimam capsam præstantissimis gemmis vndique perbelle insculptam, afferentes: qua per ipsos patefacta, immensum, nec ponderabilem satis thesaurum tam ex auro & argento, quàm ex nitidissimis gemmis, & omni penitentium vnionum genere cumulatum, intus esse notavi: tunc mihi Angeli illi dixerunt: Hæc Societatis sunt opera, apud Dominum, ad bonum multarum animarum quam maximum, & æstimabilia, & pretiosa.

Iterum vidit in celo quamdam multorum è Societate Sanctorum celeberrimam Pompam, in qua quisque mirabilis insigne virtutis, qua magis claruit in terra, deferebat. Generales insuper nostros diademate veluti cidari, adnotavit ornatos. Præterea quid eidem dubitanti; alios ne è Societate obuisse; cum tot, tantosque inspiceret in celo; sic, vt videretur negandum, in eadem plures è vita migrasse, Dominus alloquatur, & dicat. Et ad Sanctitatem sectandam quantum quisque è Societate obstringatur, præsertim, vt ipsa aiebat, cum pro exemplari sit omnibus tam admirabilis Patrens, vt Sanctissimus noster Ignatius. Cum nostra Societate fraternitatis epistolam ipsa D. Marina adipiscitur, idque quantum sit placitum Deo.

Verba Christi Domini de Societate persecutionibus non obvianda.

Hæc iterum Dominus illi prædixit circa sauentes persecutionum procellas in Societatem, & nostros; Ne plurimum afficiaris Marina, non enim demergenda, sed vt extollatur, calcanda; nec, licet extenuetur, confringetur. A Societatis persecutionibus,

ribus cunctis vindictam Dominum exigentem eadem Virgo conspexit. Cur ipsa auxiliares Angelos duos nigranti intueatur in nube. Inter eos è Societate, qui Parentem nostrum Ignatium comitabantur pedissequi, quatuor agnouit hæc Virgo. Et ex illis P. Christophorum à Ribera esse unum, quem olim simili in comitatu cognouerat. Quod Dominus dixit eidem pro Societate exoranti, tunc præsertim, cum propter Auxiliorum sententiam Romæ criminaretur à multis.

Aliquos è Societate speciaticim gloria esse affectos, notauit. Introeundum in Societatem Angeli patefaciunt eidem. Plures è Societate, cum Sanctissimo nostro Parente conspexit, qui omnes ipsiusmet funeri adfuturi promittunt. Illi Angeli ostendunt, quod maximum donum P. Ludouici à Ponte elargiendum à Domino, eo quod, & eiusdem direxerit mentem, & scripserit vitam. Quo pacto à Sanctissimo nostro Parente fuerit ipsa in Societatem admissa. Beatissimus Pater Ignatius inter inuisendum eandem, suos filios, ut ad Deum pro Societate conclament, adhortatur. Conspectiendi sese offerunt illi, tam Sanctissimus Pater Ignatius, quam Beatissimus Dominicus; quodque tunc accidit circa vtriusque Religionum consensum. Sanctissimum Patrem Ignatium sanctissimi Dominici filij affectantur, & hunc, quos Societas contulit celo. Hæc omnia constant ex Indice verbo Societas IESV & insuper à Cap. 13. S. 4. Par. 1. eius vite à P. Ludouico à Ponte conscriptæ.

Eadem Virgo mirabilem quamdam concionem pro Parente Sanctissimo nostro à B. Dominico factam auscultata fuit in hunc modum. Erat Sanctissimus Pater veluti in contemplatione suspensus, quem cum intueretur diuinissimus Prædicatorum Fundator, digito quasi demonstrans, sic mirabiliter orsus. Hic est Ignatius

Egregia s.
Dominici
concio in
s. Ignatij
laudem.

Beatissimus sacre Societatis IESV Religionis & Patriarcha, & Fundator. Hic est qui virtute sibi à Deo impertita, tot tantosque in spiritu spiritales edidit filios, qui præstantiori virtute, & superadmiranda doctrina, plurimum fidelium mentibus in Ecclesia profuere. Hic est illa fecundissima ra-

dix, illa pulcherrima Arbor, quæ tam eximium, & cæli fanè perutilem fructum procreavit in terra. Hic est ille, & humilis, & sui despectator egregius, qui nec sibi vsquam, nec spiritalibus filijs, honores, & magnitudines, dignitates, & Pontificatus admisit, quin potius omnia sub pedibus prote-renda deiecit. Hic est ille qui inter Dei electos Primates, beatitudinis inter altiores Dynastas supremum, & excellentia conspicuum felicissimè possidet thronum. Hic est ille, in quo, & propter virtutes clarissimas, & propter beatitudinem ipsam, qua beatur eximè Deus omnium elargitor, & auctor, ab Angelorum omnibus choris magnificatur impensè. *Con-stant similiter hæc ab eod. cap. 13. §. 4.*

